

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת תולדות נג - נט חשון | דף היומי - מכת ז' - י"ג | משנה ברוכה - חזרה מסומן רע"א טע"ף ב' עד טע"ף י"ג | מוסר - חממת הדת תחילת ההקדמה עד תחילת עד מאמר שלישי והנה ידוע | קנין תנמה - ונכמו שעשה האלקים - אבת עם פירוש רבנו יונה פרק א משנה א עד והעמידו תמידים הרבה

יום המיישי כ' השון תשע"ח | פניני פרשת חיי שרה | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
ביתר ע.	16:08	16:21	16:16	16:13	16:07	16:14	16:25	16:14	16:08
ניסית שבת	17:20	17:21	17:20	17:19	17:21	17:21	17:22	17:17	17:20
יציאת שבת	17:59	17:55	17:58	17:55	17:58	17:56	18:00	17:51	17:59

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

שאלה: האם לקבל ילדים רק מבתיים טובים?

תשובה: אני אשאל אתכם - האם את אברהם אבינו היו מקבלים עם אבא כמו תרח? ... האם את רבקה היו מקבלים עם אבא כמו בתואל ואח כמו לבן? וודאי שלא נו... הלוואי, וכולנו היינו משהו שבמשהו...

מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א על תלמידים טובים מבתיים טובים

שאלה: אברך שרוצה להישאר בלימוד, ובשביל זה אשתו צריכה לעבוד במשרה מנובדת בין גברים שאין חשש לבעיה.

ותוך כדי שאלה אמר ראש הישיבה מיד: "וודאי שיש בעיה!" השואל חשב שראש הישיבה לא מבין כ"כ, ומדגיש שמדובר שאין בעיה. וראש הישיבה עונה לו בחוזק רב: "יהיו בעיות, וח"ו לעבוד במשרדים של גברים!"

והמשיך מרן - "כולם כ"כ מודאגים איך נחיה? ממה נתקיים? ושוכחים שהעיקר צריך לדאוג לעוה"ב להכין צידה. לא ראינו שהגבירים למדו מקצוע ויצאו גבירים, הכל מן השמים. למטה בקבר לא משנה, ואין כל הבדל בין מי שאכל כל ימיו בשר שמן למי שאכל לחם. הגר"א אומר שיש מצוות שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז, זה לאנשים פשוטים אבל צדיקים גם את הפירות מבקשים לעוה"ב". וסיים: "אתם המחנכים צדיקים, ותחשבו על השכר הגדול בעוה"ב".

שאלה: איך מכניסים בילד טעם בתפילה?

תשובה: גם זה תלוי הרבה הרבה בדוגמא האישית. איך שהילדים רואים את האבא או את הרב'ה מתפלל - כך הם מתפללים, כמה שלרבי'ה יש יותר יראת שמים - כך זה נכנס בלב הילדים. ידוע המשל שהגר"א אמר לדובר, להוציא מים מכוס ניתן רק ע"י שמתמלא על גדותיו ויותר - נשפך החוצה, כך רק מי שמלא מלא ביראת שמים, מה שמוציא החוצה לאחרים יכול להשפיע.

וסיים מרן שכל מלמד צריך ללמוד מוסר בכל יום, כדי שיושפע ביראת שמים וכך יוכל להשפיע על תלמידיו.

משאלה לשאלה המחזה מפעים, ונראה על פני המחנכים את קורת רוחם מהתשובות הקולעות והמדודות, ורואים איך בכל תשובה הם מהנהנים בראשם לאות הסכמה, כמה צודקים דברי מרן, והשמחה על פניהם שזוכים לשעה כזאת של 'שאל אביך... זקניך ויאמרו לך'...

(מתוך הספר 'הפנס')

"רק את בני לא תשב שמה" (בראשית כ"ד, ח')

קטע מתוך יומנו האישי של הג"ר יצחק לוונינשטיין זצ"ל, איש סודו ואמונו של יבדלחט"א רשכה"ג מרן ראש הישיבה

כינוס מחנכים במונסי: קרוב לשעה 8:30 התאספו כל מחנכי מונסי, ליטאים וחסידיים, לשמוע ולחוש את "המחנך" הגדול של כלל ישראל. מרן נכנס, והחל ערב מרתק של שאלות ותשובות נוקבות בענייני חינוך, כשמרן שליט"א עונה בבהירות תשובות נפלאות.

שאלה: האם כדאי להפריד ולחלק כיתות לפי רמה או לא.

תשובה: כל מה שיעשו ויחלקו - אפילו ל-3 ילדים ימצאו 3 רמות, אין מושג שכולם יהיו שווים.

שאלה: האם יש רשות להוציא ילדים מהמוסד בגלל חוצפה ונבול פה?

תשובה: נבול פה זו בעיה, ואם זה קלקול שמקלקל אחרים אין ברירה. חוצפה, אני לא מכיר חוצפה, ילד לא רוצה להתחצף אלא הוא רוצה לרצות את רבותיו והוריו, בד"כ זה מתחיל כשהילד עושה משהו לא טוב, והרב העיר לו יותר מדי והילד נפגע, ומשום כך הוא פוגע וחוזר חלילה, ואין לדבר סוף. צריך לבדוק סיבה ללחץ, שזה הגורם לכל הירידה. כל ירידה של ילד בד"כ תלוי בסיבה שראוי לבדוקה.

לגבי זריקת ילדים וודאי שהמנהל לא יכול להחליט לבד, אלא צריך ועדת חינוך עם ועדת רבנים מעליה, כמו שהצענו בעוד מקומות.

שאלה: בחורים חלשים שלא מבינים, עד כמה המוסד אחראי עליהם?

תשובה: למדנו במשנה לגבי קניין בהמה הכישה - נתחייב בה. דהיינו שקונה ונעשה חייב בכל הדברים. כמו"כ להבדיל, מוסד שקיבל ילד לא יכול לזרוק אותו, אלא צריך לטפל בו כמה שיותר.

שאלה: האם לקבל ילדים רק מבתיים טובים?

תשובה: אני אשאל אתכם - האם את אברהם אבינו היו מקבלים עם אבא כמו תרח?... האם את רבקה היו מקבלים עם אבא כמו בתואל ואח כמו לבן? וודאי שלא! נו... הלוואי, וכולנו היינו משהו שבמשהו, אז איך אפשר לדחות בתים טובים, אפילו שזה לא כולו תורה? העיקר לבדוק את הילד, ואם ההורים לא מתאימים צריך לפנות לוועדת חינוך כמו שהצענו.

ה'חזון איש' זי"ע סיפר פעם לאחותו הצדקנית: "היום היה אצלי יהודי שבא לברר אודות בחור, וכששאלני על 'יראת שמים', עניתיו 'ס'קען זיין בעסער' (יכול להיות יותר טוב). וכך עניתי על כל שאלותיו וספיקותיו, ורציתי בזה לרמז לו - אין הבחור ראוי לך. על כל דבר נענה האיש ואמר 'מבין אני שאין בו כל חסרון שהרי אין מושלמים בעולם הזה'..."

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על שידוכים וזיווגים

באמת אין זה אלא דמיון... המכיר בזה תשליו נפשו בכל תקופת השידוכים, והיה זה שכרו. וכן פירש הרה"ק רבי שלומק'ה מזוועהיל זי"ע את הנוסח 'העומד מצד בנו החתן' כי אין האב אלא עומד מצד, ואת הכל עושה הקב"ה בכבודו ובעצמו. ולא עוד שפעמים מעמידהו הקב"ה בצד שלא יפריע ב'חכמתו' ובחששותיו, אלא ככל אשר יגזור ה' כן יקום וכן יהיה (יסוד צדיק עמו רפג).

ובזה ביארו דלכן 'ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת, בת פלוני לפלוני' (סוטה ב.) והיינו שבשעה שההורים עדיין לא התחילו לעשות מאומה לטובת הולד, כבר הוכרזה ע"י בת קול בשמים 'בת פלוני לפלוני'. כי 'שלושה שותפים באדם, הקב"ה אביו ואמו' (קידושין ל:). וכדי שלא יאמרו ההורים אף אנו 'שותפים' בעסק זה, רצוננו בשידוך פלוני, שידוך פלוני אינו מתאים לנו, ע"כ, קובע הקב"ה את הזיווג בטרם יעשו אביו ואמו שותפים, וכביכול יעשה כרצוננו...

ומכיוון שכן, אין תפקידו של אדם אלא 'להשתדל' עבור שידוכי צאצאיו - אבל רק מצד חובת השתדלות, ולא יחשוב שבידו לקרב או לרחק איזה שידוך. וכן ידוע שהרה"ק מסאטמאר זי"ע נשאל פעם כמה גדר השתדלות עבור הזיווג, וענה הרה"ק 'שפעם אחת בשבוע ידבר עם 'שדכן' אודות שידוך'...

יש שאמרו שלכך קוראים להתקשרות השידוכין בשם 'ווארט' שפירושו בשפת ה'אידיש' - דיבור, לרמז 'שהכל נהיה בדברו', כל שידוך נגמר נעשה אך ורק במאמרו יתברך. והמשכיל יבין שלא לדאוג בענייני שידוכין, כי ממילא מתנהל הכל על פי מאמרו ה', וכשיבוא הרגע הראוי והנכון, יסבב 'מסבב הסיבות' שיבוא הדבר אל סיומו. כה אמר החזו"א זי"ע, שאף בזמננו שיש 'הסתרת פנים' מ"מ בענין השידוכים, עדיין רואים עד היום בחוש את ההשגחה פרטית.

הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע סיפר פעם לאחותו הצדקנית, אשת חבר להגה"ק מסטייפלעלע זצוק"ל: "היום היה אצלי יהודי שבא לברר אודות בחור (לעניין שידוכים) והנה כששאלני על 'יראת שמים', עניתיו 'ס'קען זיין בעסער' (יכול להיות יותר טוב), כך עניתי על כל שאלותיו וספיקותיו, ורציתי בזה לרמז לו - 'אין הבחור ראוי לך'. על כל דבר נענה האיש ואמר: 'מבין אני שאין בו כל חסרון שהרי אין מושלמים בעולם הזה, ומכיוון שהרבי אינו אומר אלא שיש לו מקום להיטיב דרכיו, משמע שהוא עומד על דרך טוב... וה'חסרון' היחיד שיש לו שעדיין יש לו מקום להתעלות, הרי זה החתן המתאים לי', ועוד באותו היום נגמר השידוך בכי טוב. ובכ"ן, אמר החזו"א, "הבט נא וראה, היאך הקב"ה מנהיג את עולמו, הרי יהודי זה 'בר דעת' הוא, ואף אני אמרתי לו דברים (כמעט) מפורשים 'ש לבחור הרבה מה לשנות ולהיטיב את מעשיו'. והיאך נהיה כדבר הזה, שהבין מדברי שאין כל חסרון בבחור, אלא, בהגיע העת והזמן לזיווג את בת פלוני לפלוני, נהפך כל העקוב למישור, ו'תקפוץ' הארץ ואף השמים אם יצטרכו לזה, ה'חכם' יהפוך לסכל והשומע לחרש, והשידוך יגמר... כי מה' אשה לאיש" (מו"ק יח:).

הרה"ח רבי נתנאל ראדזניער זצ"ל נכנס אל ה'חזון איש' זי"ע, ואמר לו: "רבי, קושיא אחת יש לי, והיא קשה כקריעת ים סוף, ברמזו על 'קשה זיווג של אדם כקריעת ים סוף' (סוטה ב.), אמר לו החזו"א: "הרי סוף דבר היה שהקב"ה קרע את הים, אף אתה, תנוח דעתך, כי סוף דבר שתתישב קושייתך..."

הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע היה אומר 'ווען ס'קומט די ריכטיגע מינוט, געדויערט עס ווייניגער פון א מינוט' (בהגיע הרגע המיוחל נגמר הדבר בפחות מרגע).

(באר הפרשה חיי שרה תשע"ז)

וְלִקְחָתָא אִשָּׁה לְבָנִי" (בראשית כ"ד, ד')

בפרשתנו נתבאר בארוכה סדר השתלשלות מציאת זיווגו של יצחק אבינו, וכבר נשתברו קולמוסים רבים לחזק לבבות נשברים, ולרומם רוחם של הממתנים לזיווגם או לזיווג של הבן והבת, ובאמת יש להם להשיב נפשם בדברי הכתוב בפרשתן (כ"ד, נ'): "ויען לבן ובתואל ויאמרו מה יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב", וכתב הרשב"ם, וז"ל: "לא נוכל דבר אליך - לא הסתירה ולא הבניין תלוי ברצוננו, כי על כרחנו (יקרה הדבר בין אם אנו) רוצים או לא רוצים, כי הקב"ה עשה זאת - שהיכולת בידו, עכ"ל.

ומכאן, נלמד לכל עניינינו ש'רצון אבינו שבשמים', הוא אשר יקום ויהיה, וכפרט הנלמד מן הכלל נלמד לענין השידוכים, כי הזיווג שהוכרז מן השמים יעלה ויבוא, ויצא לפועל בזמן שגזר הבורא, ובאופן שגזר הבורא, ואם כן 'דאגה מנין'.

הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע אמר בשם הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע, על הכתוב בפרשתן (כ"ד י"ז - כ') "וירץ העבד לקראתה... ותמהר... ותרץ עוד", כי בהתקרב הזמן שיועד מן שמיא ל'גמר השידוך' והוכרח להגמר באותו היום, הואיל והתפלל 'הקרה נא לפני היום', והרי כבר היה 'לעת ערב', מתנהל הכל במהירות ובחפזון כ'קפיצת דרך', ריצת העבד,

מהירות רבקה וכדו' - בכדי שיגמר הדבר בכי טוב, בעתו ובזמנו ללא עיכוב רגע אחד, על כן, בהגיע אדם לפרק 'האיש מקדש' ועליו לשדך את בנו ובתו שכבר באו אל פרקם, לא יתבלבל ולא יאמר 'אני אנה אני בא', איני יודע מה לעשות ולא לפנות, אין לו אלא להחזיק באביו שבשמים ובאמונתו יחיה. כי בהגיע הרגע הנכון יעלה השידוך ויתקשר בקשר של קיימא.

הגה"ק מקאז'יגלוב זי"ע מביא את דברי הרה"ק ה'חידושי הרים' זי"ע בפרשתן, שלכן עשה הקב"ה נסים לאליעזר עבד אברהם, בדרכו לשידוכי יצחק אבינו שקפצה לו הארץ, וכיו"ב. לרמז לדורות עולם שכל שידוך ושידוך שבא לידי גמר והתקשרות, הוא בדרך נס ופלא מידי שמים.

הנה ה'שידוך' הראשון מששת ימי בראשית היה: "ויאמר ה' א' לא טוב היות האדם לבדו... ויפל ה' א' תרדמה על האדם וישן" (בראשית ב', ח' - כ"א), יש שרמזו כי פעמים רבות מתעקש אדם לומר 'רצוני דייקא בשידוך פלוני', או לאידך פעמים שיאמר 'שידוך זה הס מלהזכיר'... לכן אמר הקב"ה לאדם 'אני אשיג לך זיווגך ההגון לך, אפילו עליך תרדמה ובה הזמן אציג לפניך זיווגך, וכזה ראה וקדש', וכדאמרי אינשי 'אל תעזור ואל תפריע...'. וכבר אמרו כי מחסדי הבורא, שנתן להורים להתעסק בשידוכי בנם וביתם, והקב"ה נותן להם 'הרגשה' כאילו הם אלו שהסכימו או הורידו את השידוך - אף שבאמת כל מערכת השידוכים מתנהלת לה רק מן השמים, כי הבה נתבונן: זה קרוב לעשרים שנה מגדלים האב ואם את בנם ובתם ביגיעה, עמל ויזע, משנות ילדותו הדירו שנתם בלילות, ומשגדל הוליכו אותו לבית תלמודו וכו' וכו' כידוע לכל 'צער גידול בנים' מהו... חשוב נא איך יראה הדבר, כשיגיע עת דודים וינשאו הבן או הבת לזיווג שיבוא מאליו מן השמים, מבלי שיהא ביד ההורים לחוות דעתם בעניין... על כן חס הבורא על האב והאם ונותן להם 'שיריגישו' כאילו יש להם 'חלק' בהחלטות הזיווג, אבל

בחור הגיע לשאול את רבינו שנפגש עם מישהי זכר כמעט רוצים לסגור את השידוך, אלא שהם מבקשים את כתב ידו לבדיקה, אמר לו רבינו "זה שטויות, אבל מה אכפת לך, אם נגזר זה יהיה השידוך, ואם לא, ממילא זה לא יצא"

כמה הנהגות ומעשים בענייני שידוכים, ממרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

חזי מאי עמא דבר, שכל העולם משדכים ילדיהם. החזו"א כבר בזמנו אמר: "הנס הכי גדול שיש היום בא"י, שבני תורה מחתנים ילדים". רבינו מספר לעיתים כיצד הוא עצמו ראה ניסים מופלאים בנישואי ילדיו ואכמ"ל.

גילוי הסרונות

באופן כללי דעתו של רבינו כי יש דברים שצריך לגלות לצד השני מתחילה, כדי שלא יהיה מקח טעות, אמנם יש אופנים שמספיק לומר ממש לפני שסוגרים את השידוך, הכל לפי ראות עיני החכם.

מעלת הנישואים בגיל צעיר

רבינו מעודד מאד את הנישואים בגיל צעיר, כפי הנאמר במשנה ונפסק להלכה ברמב"ם: "בן י"ח לחופה". ומביא דעת החזו"א, שרצונו היה שיינשאו כבר בגיל שבע עשרה. ומה שיש שמשביים לעומתו כי חוששים שיפריע להם ללמוד, דוחה שזה היה נכון בחו"ל שלא היו כוללים מסודרים, אבל היום אדרבה, אחרי החתונה לומדים יותר טוב. ומביא המעשה בנינו של הח"ח שרצה להשיאו צעיר ולא הסכימה אמו, וסופו שנשאר רווק.

סידור וקידושין

במשך השנים רבנים ביקשו מרבינו שיאות להתכבד ב'סידור קידושין' בחופתם, אולם תמיד סירב באומרו בענווה כי עליו נאמר בגמ' (קידושין ו' א'): "כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין אל יהי לו עסק עמהם"... פעם אחת בלבד נאות לכך, בזיוו"ש של ת"ח שהפציר מאד, ואמר שמוכן לקחת אחריות ע"ע אם תהיה בעיה הלכתית, ואז אכן הסכים רבינו.

סדר בשידוכים

אב תוהה לבחור ישיבה בשידוכים, נכנס אל רבינו וסיפר שהציעו לו שתי הצעות שידוך שונות, ושתיהן ענו בחיוב, וכעת לא יודע למי לגשת, ואמר רבינו

לגשת להצעה שהציעו קודם, למרות שההצעה השנייה ענו בחיוב לפני ההצעה הראשונה.

ממתי להתפלל על שידוך טוב

נשאל רבינו מאיזה גיל של הילדים צריכים ההורים להתחיל להתפלל עליה, שיזכו לשידוכים טובים, ושיילך בקלות. והשיב "משנולדו".

סגולה לשידוך

לאחד שביקש סגולה למצוא זיווג במהרה, אמר רבינו ללמוד מסכת קידושין.

ספק בשידוך

אברך יקר הסתפק בעניין שידוך שהוצע לבנו המצוין, ושטח הספק לפני רבינו, וכך שאל: "יש לי בן בשידוכים, בחור מצוין ב"ה, ויש הצעות שונות מידי פעם, וכעת על הפרק הצעה מסוימת, שאין להם כסף כ"כ, וחוששני שבשביל הצלחת לימוד ותורתו של בני, אין כדאי לגשת להצעה כזו, מכיוון שיפול על כתפיו עול כספי לאחר החתונה, ושמה עלי להמתין להצעה אחרת שיכולים לתת יותר?" והכריע רבינו ואמר: "אם הבחורה טובה, הוא יוכל ללמוד היטב אחרי החתונה בכל מצב" (ידידי יושר).

(מתוך דברי שיח חיי שרה תשע"ז)

"לְקַחְתָּ אִשָּׁה לְבְנִי לְיִצְחָק" (בראשית כ"ד, ד')

מגיעים לרבינו שליט"א, לעיתים בחורים סמוך לנישואיהם ואומרים שהם פוחדים להתחתן, אומר להם רבינו שליט"א: "לפחד? רק מעברות, ממצוות לא מפחדים! וכי פוחדים ממצוות אתרוג או מאכילת מצה?". וזכורני שפעם בא חתן יום לפני חתונתו ואמר שמפחד מאד, נענה לו רבינו: "את ההלכות למדת? א"כ אין מה לפחד"...

בחור הגיע לחוץ, לשאול את רבינו שנפגש עם בחורה וכבר כמעט רוצים לסגור, אלא שהם מבקשים את כתב ידו לבדיקה, אמר לו רבינו: "זה שטויות, אבל מה אכפת לך, אם נגזר זה יהיה השידוך, ואם לא, ממילא זה לא יצא".

יהודי הגיע כאוב לרבינו וסיפר שאירס את בתו, והתחייב סכום גדול מאד, וכעת רואה שהבחור אמנם ירא שמיים, אבל בינוני ולא כפי שחשב שהוא 'מר בר רב אשי'... שאלו רבינו: "הוא מניח תפילין? אז הוא כבר שווה הרבה יותר"...

בחורה שלחה לשאול, שנפגשה עם בחור והכל נראה בסדר, אבל הוא מאד תמים... רבינו שליט"א קטע את השאלה: "תמים זה חסרון? זו מעלה עצומה!"...

כלה שלחה לשאול שבועיים לפני חתונתה, מה עליה בעיקר להתכונן לפני החתונה? - שתאמר תהילים שהכל ילך כשורה בס"ד".

שידוך נגזר משמים

דרכו של רבינו לומר, כי ראה בחייו פעמים רבות לאין ספור, כי שידוך שלא נגזר - ימצאו סיפורים שלא היו ולא נבראו כדי שלא יצא, ואילו כשנגזר - גם מה שבאמת צריכים לדעת, הקב"ה מעלים, והכל משמים. וכמעשה שהיה באחד שהגיע אל החזו"א, ובכה לפניו שהשכן מלמטה משמיץ אותו

כל היום, ומי יודע איך ימצא שידוך לילדיו, נענה לו החזו"א: "כשיגיע השידוך הנכון ישאלו את השכן מלמעלה ולא את השכן מלמטה"... וכך היה.

תשובה שלילית

יהודי שנכנס לרבינו לתנות את צערו על פלוני, שהשיב לו תשובה שלילית ויש לו טענה עליו, אמר לו רבינו: "מה שייך שתהיה תרעומת של מישהו שהשיב שאינו רוצה? משל למה הדבר דומה, אחד שהלך ברחוב וחיפש את ראובן, אך פגש את שמעון ובתחילה חשב שזה ראובן ורק בסוף ראה שזה שמעון, וכי שייך שיהיה לו תרעומת עליו? ודאי שלא! כך גם בשידוכים, מה שהיה סירב זה מכיוון שאין זה השידוך האמיתי שנגזר!". אמנם מורה רבינו להיזהר מאד, לא להעליב את הצד השני כשלא מעוניינים בשידוך, ואפשר תמיד למצוא מאה תירוצים...

התחייבויות כספיות

אחד הקשיים הגדולים בשידוכים הוא ענין ההתחייבות הכספית. רבינו מרבה לומר שא"צ להתחייב מה שאין לו "וכי מה יעשה, שיגנוב?", אלא אדם צריך לומר שישתדל לתת מה שהוא חושב, וכן גם יאמר לצד השני שגם הוא רק ישתדל. והאמת שזו בעיה של כל האברכים בזמנינו, ופוק

הרב הודיע להם, שמי שרוצה לזכות למקום כלשהו, צריך 'לשלם' לתת לצדקה אלף דולר, לפחות. אלף דולר היה אז הרבה כסף, יכלו לקנות עם סכום כזה כמעט חצי משוק הבוכרים. ומי שרצה להתקדם למעלה בקודש, ולזכות למקום טוב יותר בגן עדן, היה צריך לפתוח עוד יותר את ליבו ואת ארנקו

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על הציור המיוחד של רבי חיים יהודה לייב אויערבך זצ"ל מיישבת המקובלים "שער השמים"

לקראת בואו, הודיעו לציבור החשוב, שמגיע רב מקובל מירושלים, והוא מביא איתו הפתעה מארץ הקודש. ארגנו לכבודו 'דינר', ובחגיגות רבה הוא פרש את הגליון של הציור לאורך כל המזרח של בית הכנסת. ישבו שם כל מיני פרזיזנטים עם פפיונים, והביטו בציור בהשתאות. "מה זה?" - הם שאלו את שאלת התם. והסביר רבי חיים יהודה לייב לאותם אנשים, שלא ידעו אפילו ללמוד דף גמרא, שבציור מצויר גן עדן. השכינה של הקב"ה שורה בגן עדן, ועל הכיסאות ישבו האבות הקדושים, אברהם יצחק ויעקב. וגם משה רבנו ואהרן הכהן, ודוד המלך ושלמה המלך, שמואל הנביא ופינחס, ועתניאל בן קנז... את חלק מהשמות הם אפילו לא הכירו.

"פה ישב גם רבי שמעון בר יוחאי", אמר להם הרב, והם התפעלו מאד, "און, יוסי! ווי נואו, רשב"י!"

אמר הרב: "ישבו פה רבי אלעזר בן שמוע, ורבי יוסי הגלילי..."

"יואוו!", התפעלו הפרזיזנטים, והתחילו להגיד הגדה של פסח, להראות שהם בקיאים, האחד מתחיל, והשני ממשיך... והתחילו לבחור להם מקומות - "יס, שור", הם מאד משתוקקים להיות ליד האבות, וליד הנביאים והתנאים...

הרב הודיע להם מראש, שמי שרוצה לזכות למקום כלשהו, צריך 'לשלם' - לתת לצדקה אלף דולר, לפחות. אלף

דולר היה אז הרבה כסף, יכלו לקנות עם סכום כזה כמעט חצי משוק הבוכרים. ומי שרצה להתקדם למעלה בקודש, ולזכות למקום טוב יותר בגן עדן, היה צריך לפתוח עוד יותר את ליבו ואת ארנקו.

כולם יצאו מרוצים מאד מהערב ההוא. במשך עשר שנים התקיימה הישיבה בזכות אותו ערב, ושקדו המקובלים על תלמודם.

הגבירים האמריקאים שמחו, כי הרב מארץ הקודש נתן להם קבלה, עם מספר הכסא שלהם, ועם מספר החלקה... ואפילו צילמו את 'היכל גן עדן', וכל אחד תלה את התמונה בביתו, והראה לאישתו - הנה, כאן המקום המיוחד בשבילי, בין כל הנביאים והצדיקים! ומה איתנו?

אולי אין לנו על הקיר ציור של הכסא שלנו בגן עדן, ואנחנו אפילו לא יודעים את מספר החלקה, אבל... אנחנו יודעים, ללא ספק, שגן עדן - או ח"ו גיהנום - ממתין לכל אדם. כל אחד יקרא למקומו הראוי, בזמן שנקבע לו. כל אחד מאיתנו צריך להיות "חרדל" - "חרד-לב", לפחד מעבירות שבידנו, לזכור את יום המיתה ולחזור בתשובה.

(מתוך דורש ציון - בראשית)

"וַיְהִי חַיֵּי שָׁרָה" (בראשית כ"ג, א')

לפני למעלה ממאה שנים הקים רבי חיים יהודה לייב אויערבך זצ"ל את ישיבת המקובלים "שער השמים" בעיר העתיקה. כיום, לפתוח ישיבה למקובלים זה עסק בכלל לא רע. אתה מקים את הישיבה ויש לך כסף לעשרה דורות... אבל אז היה קשה מאד להחזיק ישיבה כזו, על אף שכל הלומדים בה הסתפקו במועט שבמועט.

הרב אויערבך פתח את הישיבה לשם שמים, והיה מוכן לשאת בעול הכבד של השגת הכסף הנצרך עבור כלכלת הלומדים. בתקופה מסוימת היה המצב קשה ביותר, וכמעט שלא נראה שום פתרון באופק.

מה עשה רבי חיים יהודה לייב?

הלך לצייר אחד, שחי בירושלים, ושמו יצחק בק. בק היה צייר אמן, שצייר ועיטר את קירותיהם של בתי כנסת וישיבות ובתי מדרש רבים, בתוך החומות ומחוצה להן. הוא ביצע עבודה נפלאה וידועה בישיבת "מאה שערים", ועד היום תוכלו לראות שם, בתקרת הישיבה, את "עז כנמר", שמראהו ממש כנמר אימתני, וגם "רץ כצבי וגיבור כארי", שנראים כאילו הם עומדים עוד רגע לעזוב את מקומם שבתקרה, ולפתוח בריצה מהירה.

יצחק בק עיטר גם את בית הכנסת "החורבה" ואת "בית יהודה" שלייד מחנה יהודה. להבדיל, הוא היה מציר שלטים לחנויות, ואנחנו - כשהיינו ילדים - היינו הולכים לראות את החנויות בתור תערוכה. כשהוא צייר שלט לחנות של 'חמוצים', לא היית יכול לדעת, האם החנות פתוחה או סגורה. ולמה? כי אתה רואה את החביות של הזיתים, ואפילו

את המוכר עם החלוק, ויש לו כלי ביד והוא ממלא זיתים מהחבית, וכל זה היה רק ציור, אבל ציור חי וכמעט נושם.

יום אחד הוא צייר שלט של אביזרים לסריגה. אנשים שעברו ליד החנות, וראו את הצמר שבציור, היו מתפלאים - מה קרה לבעל החנות? הוא משאיר סחורה בחוץ, ולא פוחד שערבים יגנבו לו?...

הלך אפוא רבי חיים יהודה לייב לצייר הזה ואמר לו: "אני רוצה שתצייר לי גן עדן, אבל שיהיה מוחשי, כמו שאתה יודע לצייר".

אמר לו הצייר, "והרי לא הייתי שם, אם כן איך אצייר?"

אמר לו: "תצייר לי אולם גדול ויפה מאד, עם ארון קודש מפואר, ועם ספסלים רבים, מסודרים שורות שורות".

התחיל יצחק בק לצייר, וצייר אולם נפלא, ובו חמשת אלפים מקומות, ועל כל מושב מספר, כמו שמוכרים בניו יורק ב"ימים נוראים". האולם היה 'ח', כמעט אפשר היה להיכנס ולצעוד בין טורי ספסליו, המעוצבים באמנות מרהיבת עין.

לקח הרב את הציור, הניחו בזהירות באמתחתו, ועלה על האניה בדרך הארוכה לאמריקה. כשלושה חודשים נמשכה הנסיעה, שכללה חניות ביניים, ולא היתה קלה כלל וכלל. לבסוף הגיע לנמל ניו יורק.

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

כאשר נכנס אל רבינו, הוא נמנע מלספר לו את אשר על ליבו, והסתפק בבקשת ברכה בלבד. "איזו ברכה אתה מבקש?" - שאל רבינו, והלה השיב כי מבקש הוא לראות נחת מהילדים, כאשר בליבו הוא חושב כי ברכה זו בוודאי כוללת פתרון לבעיה העומדת על הפרק...

מרוץ הגרא"מ שך זצוק"ל בפרק על אמונה וביטחון והכל לטובה

עד שהיה משוכנע כי המסר הועבר בצורה הברורה ביותר... או אז, לנוכח חרדתו של השואל אשר ניכרה היטב על פניו - ניאות רבינו לברכה בצורה מפורשת, והלה פנה ועזב את הבית.

והנה, ראה זו פלא: התברר בסופו של דבר, כי דוקא הנסיבות החדשות שהתרגשו, ואשר נראה כי הן עלולות לפגוע באופן אנוש בעסקיו של הבן - גרמו לו לפנות לאפיק שונה בו ראה הצלחה גדולה ביותר, בעוד אחרים אשר המשיכו לעסוק בתחום המקורי מבלי ש'תפגע' פרנסתם - הפסידו לבסוף את כל ממונם!

ללמדנו, כי כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא - לטובה הוא עושה, ואין זו סתם סיסמא ריקה מתוכן... זו האמת לאמיתה, האמת אשר ניתן לעמוד עליה עין בעין אם בוחנים את המציאות בצורה מפוכחת! הקדוש ברוך הוא עושה הכל לטובה, וגם אם בשלב זה או אחר איננו יכולים לעמוד על כך - עלינו להאמין בזאת בכל ליבנו, ולצפות לראות בישועתו יתברך!

בהזדמנות אחרת, כאשר נכנס אל רבינו ותינה בפניו את צערו באמרו כי כשל כח הסבל, ואינו יכול לשאת עוד את יסוריו - האזין רבינו לדבריו באורך רוח, בעוד הוא מבקש מאחד מבני ביתו כי יגיש לפני האורח כוס תה וצלוחית של דבש לצידה.

כאשר הגיע הדבש אל השולחן - נטל רבינו את הכפית, טבל אותה בדבש, לאחר מכן התבונן בכפית הגדושה בדבש - ודמעות החלו זולגות מעיניו.

"מה קרה? מדוע בוכה רבינו?", נבהל אותו יהודי, ורבינו נענה והסביר: "ראה נא ידידי את הדבש הזה, וחשוב: הדבורה - עוקצת ומכאיבה. אם תכנס דבורה לכאן, אנו נגרש אותה בכל האמצעים העומדים לרשותנו. אולם למרות זאת, ראה איזה דבש מתוק מפיקה הדבורה הזו! הבריה הקטנה הזו, אשר אין בה אפילו עצם אחת, וכל חייה אינם מגיעים לכדי מחצית השנה - מפיקה דבש כה מתוק, אשר ביכולתו להמתיק אפילו את התה המר!"

"מעתה", - הוסיף רבינו והטעים - "עלינו ללמוד מהדבורה הזו לעצמנו... כאשר אנו נתקלים במהלך חייו בקושי, בעקיצות - עלינו לדעת כי דוקא הן יכולות להביא בכנפיהן את הטובה המתוקה ביותר! דווקא מתוך הכאב, מתוך הצער - יכולים לנבוע נהרות של שפע סייעתא דשמיא, של טובה וברכה, כי מעז - יצא מתוק!".

את הלקח הזה, חשוב שניטול עמנו כצידה לדרך החיים: איש אינו מזלזל בקשיים, איש אינו מבטל את היסורים, אולם לפעמים, דוקא בתוך הכאב - ניתן למצוא את הדבש! דווקא בתוך היסורים - אפשר למצוא את קרבת האלוקים, את המתיקות הגדולה ביותר שתתכן בעולם!

(אורחות החיים)

"וְעָשָׂה חֶסֶד עִם אֲדֹנָי אַבְרָהָם" (בראשית כ"ד, י"ב)

גם כאשר חלילה פוקדים נסיונות את האדם, עליו לזכור היטב כי כל אשר עושה הקדוש ברוך הוא - לטובה הוא עושה, וגם אם לעיתים נראה לנו, בשלב זה או אחר, כי התפתחות מסויימת אינה לטובתנו ואלי אפילו להיפך - עלינו לדעת כי לאמיתו של דבר לא כך הם פני הדברים. לאמיתו של דבר כל מה דעביד רחמנא - לטב עביד!

על היסוד הברור הזה - יכול לעמוד כל אחד מאתנו אם יתבונן מעט סביבו, אולם אנו נזכיר כאן מעשה שאירע בחדרו של רבינו, כאשר עמד הוא עצמו על הנקודה הזו באוזניו של אחד מדורשי עצתו. ומעשה שהיה כך היה:

באחד הימים, נכנס אל חדרו של רבינו אחד ממקורביו, אשר היה מדוכדך

עד עמקי נשמתו בשל מעשה שהיה. בנו הגדול - יצא בעצת רבותינו לעסוק במסחר למשך חצי יום, אולם התפתחות מסויימת - העמידה בספק גדול את המשך פעילותו בענף המסויים שבו עסק. את תחושת התסכול החמירה במיוחד העובדה, שהאחראי להתפתחות החדשה - היה אדם אשר חב חובת הכרת הטוב מיוחדת לאותו מקורב... כאשר נכנס אותו מקורב אל רבינו - הוא נמנע מלספר לו את אשר על ליבו, והסתפק בבקשת ברכה בלבד. "איזו ברכה

אתה מבקש?" - שאל רבינו, והלה נענה והשיב כי מבקש הוא לראות נחת מהילדים, כאשר בליבו הוא חושב כי ברכה זו בוודאי כוללת פתרון לבעיה העומדת על הפרק...

רבינו הקשיב היטב לדבריו, שמע כפי הנראה גם את מה שלא נאמר, ולאחר מכן השיב בפסקנות: "דע לך, כי כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה - הכל לטובה!".

אין צורך לומר, כי הברכה אשר נשמעה יותר כמו דברי נחמה - עוררה חשש בליבו של אותו מקורב, אשר שב והפציר ברבינו כי יאציל לו מברכתו, אולם נענה שנית באותן מילים בדיוק: "דע לך, כי כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה - הכל לטובה!".

שוב ושוב חזר הלה על בקשתו לברכה, ושוב ושוב חזר רבינו על דבריו,

הצטרף להצלחה!

מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אטואלי ומרתק.

עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...

בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

אני עצמי, יעקב בהגרצ"י, ראיתי את הספרים האלה אשר הח"ח כתב בהם בכתב ידו 'מוגה', שאלתי את אבא מה זה 'מוגה', ואמר לי שמוגה הפירוש שהספר בדוק, אם הכורך כרך בדיוק ולא הכניס דף הפוך. הח"ח אמה, "לעתים אני עובד מהר, אדם הוא לא מלאך ולעתים נשאר דף אחד לא מוצלח בתוך הכריכה..."

הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל על מה שאפשר ללמוד מ'שיחתן של עבדי אבות'

שהספר בדוק, אם הכורך כרך בדיוק ולא הכניס דף הפוך. אמר הח"ח: "לעתים אני עובד מהר, אדם הוא לא מלאך ולעתים נשאר דף אחד לא מוצלח בתוך הכריכה, וכל אחד משלם עבור ספר מתוקן, ויש אנשים שמתביישים לומר לי, הם חושבים שאני אדם מכובד, לפעמים בשביל ספר כזה מגיע לי עונש, ולכן מגיע לי שאת המעיל לקחו, כדי שתהיה לי כפרה..."

סיפר בנו של הח"ח שפעם אחת אשתו של הח"ח קנתה דג. לאחר שקנתה ראתה שהוא גדול מדי, שם לא היו מקררים ואם לא גומרים אותו היום הדג יתקלקל, זה היה בקיץ. בדיוק היא ראתה את השכנה, כשקנתה שאלה את השכנה שמאחר וקנתה דג גדול אולי יתחלקו בו, השכנה הסכימה. גם היא צריכה חצי דג. אשתו של הח"ח אמרה: "אני קניתי ולכן אנקה את הקשקשים, וכשתבואי אחתוך לך חצי". השכנה לא הגיעה. עברה שעה ועשתה אשתו של הח"ח חשבון, שאם היא לא תגיע לא יהיה לח"ח מה לאכול. חצתה את הדג, לקחה לעצמה את החלק הקטן יותר ובישלה לח"ח והגישה לו.

מספר הבן שכנראה היה שם, שהח"ח אוכל את הלחם, טובל במלח, אוכל גם ירק והדג נשאר מונח על השולחן. אשתו אמרה: "הגשתי לך דג", והוא אמר לה: "ראיתי". וכך ממשיך לאכול אבל את הדג לא אכל. כך סיים את הארוחה. הבן היה סקרן ושאל את האמא מאיפה יש לך את הדג? והיא ספרה לו את כל הסיפור. אמר הבן: "כעת אני רואה שהאבא הח"ח יש לו חוש הריח להרגיש דברים רוחניים. ישנה הלכה ששותפים שמתחלקים - אסור לשותף לעשות חלוקה שלא בנוכחות חברו, אלא בפני שלושה אנשים שיראו את השומה שתהיה צודקת. אם כן היא התחלקה שלא בנוכחות ג' אנשים, וכל פירור בדג שייך גם לשכנה, והח"ח הרגיש שזה לא שלנו". רואים את הצדיק הזה שכ"כ מפותחת אצלו הזהירות בממון לכן הוא הרגיש!

היה סיפור כזה אצל הרב מבריסק, הרב וולעלה. הוא נהג שאוכל שהיה תחת מיטה שאדם ישן עליה, שורה עליו רוח רעה ולא אוכלים אותו. כתוב גם שאם אחד אוכל ולא ידע, הדבר לא יזיק לו, אבל הבריסקר רב הקפיד בזה מאד. בקום המדינה היתה תקופת הצנע, ותפוחים היו דבר נדיר, רק הערבים גידלו תפוחים. והרופאים אמרו לרב מבריסק שהוא חייב לאכול תפוחים. הגיע מבגליה באותו הזמן משלוח תפוחים, ואז ביתו של הרב מבריסק התגוררה בתל אביב. היא נסעה באוטובוס מתל אביב לירושלים ושמה את התפוחים בתרמיל, היא החזיקה על הברכיים את התרמיל, ונרדמה באוטובוס ושכבה בתרדמתה על השקית. היא החליטה שלא לספר לו, כי ההלכה שאם לא יודעים אין זה מזיק. וכן אולי זו שינה באוטובוס ולא שינה על מיטה, ואולי אין שום בעיה בזה.

כשהגיעה לירושלים הביאה לו את התפוח, הוא שמח ואמר "איזה תפוח גדול ועסיסי", שמה לו על השולחן וביקשה שיאכל. חיכתה וחיכתה והוא לא רצה לאכול מהתפוח. אז הבינה את הקדושה של אבא שלה, שאע"פ שלא סיפרה לו כלום, בעצמו הרגיש ולא אכל ממנו!

רואים את הצדיקים בעלי הדרגה כיצד החוש שלהם מפותח. אנו רואים בפרשת השבוע שכשמדויקים נמצאים כ"כ הרבה דברים כאלה שאפשר ללמוד מהם. כך אומר רש"י - 'שיחתן של עבדי אבות', הסיפור של אליעזר עבד אברהם, כ"כ הרבה הנהגות לומדים ממנה, ואם נרגיל את עצמנו באיזה דבר טוב, זה ייהפך אצלנו לטבע, ולא נוכל לנהוג אחרת, כן י"ה ונאמר אמן. (מתוך עלון 'גאון יעקב', פר' חיי שרה תשע"ז)

"סָרַם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רַבָּקָה יִצְאָת" (בראשית כ"ד, ט"ו)

אומר האוה"ח הקדוש: בסיפור שהתורה מספרת את דברי אליעזר כתוב, שהוא "טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת", לפני שסיים לדבר היא יוצאת וכדה על שכמה. כשהוא מספר את הסיפור ללבן ובתואל הוא אומר כך, המילה 'טרם' גם שם, "אני טרם אכלה לדבר אל ליבי", אך הוא הוסיף שתי מילים: "אל ליבי", אומר האוה"ח הקדוש: "הוסיף כדי שלא יחשדו בו, שאילו היה מדבר בקול רם יתכן שמישהו היה שומע, והיה רץ לומר שיש עשיר גדול עם עשרה גמלים, ומי שתגיד 'אשקה לגמליך' - תהיה לאשה ליצחק. אולי

היא שמעה ממישהו את כל הסימן שאמר אליעזר? לכן אמר אליעזר ללבן ובתואל שהוא דיבר רק לליבו ואף אחד לא שמע".

והיכן יש עוד מקום שכתוב בנוסח כזה, שמדבר אל ליבו? - אצל חנה, בתפילת חנה כתוב כשהתפללה במשכן שילה "היא מדברת אל ליבה רק שפתייה נעות וקולה לא ישמע", דיבור כזה שרק שפתייה נעות. לכן אמר להם את זה אליעזר, שיראו שיש השגחה פרטית, ואיך משמשים הכל מזדמן.

גם כשהגיע לבית לבן כתוב:

"ויפתח הגמלים", פתח להם את הפה. הגיש להם לאכול. התורה מספרת פעמיים על גמלי אדוניו, שהם מיוחדים והולכים עם פה סגור. ושם כשנותנים להם בהסכמה וברשות - הוא פותח את פיהם, כדי לספר לנו כמה הזהירות של אליעזר בממון של אחרים.

מספרים על החפץ חיים שהיה נוסע הרבה מאוד נסיעות, להפיץ את הספרים ולומר שיחות מוסר בעיקר על לשוה"ר ועל שבת. עגלון אחד שאל את הח"ח: "למה יש לי צרות? הפרנסה קשה ולעתים סוס מת, ועד שאני שוב אוסף כסף- קשה לי, לעיתים אני נופל בדרך, הרגליים כואבות שבוע שלם וכו'", אמר לו הח"ח: "האם אתה חושב שזה לחינם? האם אדם יכול לומר שהוא צדיק גמור? למשל עגלון שמזמינים אותו לעשות נסיעה, הוא פוסק שהמחיר כך וכך, הוא עולה על העגלה והסוס לא זז, זה לא לחינם, כנראה שהסוס מרגיש שצריך להוסיף עוד כמה קופיקות, עוד כמה רובלים..."

"או שהעגלון נוסע, ובדרך עושים עצירה למנוחה, והוא רואה שיש בשדה ערימות של תבן וקש, עם השעורה ביחד, הוא רואה שאין שם אף אחד, ושם על העגלה כמה חבילות. לכן אדם צריך לשמוח שיש לו כפרה על העבירות, צריך לשמוח ולעשות תשובה על זה!". אמר העגלון: "רבי, רבי! אתה לא גונב מאף אחד ואתה לא עגלון, אז למה גנבו ממך את המעיל ברכבת וברחו? מדוע מגיע לך כך?", אמר לו הח"ח: "האם אתה חושב שאני נקי? אני מחבר ספרים, כורכים אותם ואני מוכר, לפני שאני מסכים שימכרו את הספר, אני אישית בודק ומדפדף בספר, לראות אם חסרים דפים בספר!".

אני עצמי, יעקב בהגרצ"י, ראיתי את הספרים האלה אשר הח"ח כתב בהם בכתב ידו 'מוגה', שאלתי את אבא מה זה 'מוגה', ואמר לי ש'מוגה' הפירוש

הרה"ג אהרן שיינקר זצ"ל מארה"ב, סיפר לי שהלך פעם עם בן-דודו יבדלח"ט, הגאון רבי נתן קופשיץ שליט"א, לבקר את כלתו של רבי הערש מיכל שפירא זצ"ל, לעת זקנותה, אשת בנו הגה"צ רבי בן-ציון שפירא זצ"ל, היא התבטאה באוזניו בדרך צחות, כך: "אינני יודעת אם תפס בי הקידושין בחופתי..."

מאוצרו המיוחד של מגיד המישרים הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

שוקקת חיים עמוסה וסואנת, ומהצד השני את בית העלמין הנשקף לרבדיו בשיפולי ההר, מלאה במצבות דוממות, שקטות, שלוות. כל אחת מהן מעידה על איש או אשה שחיו פעם, בצדה השני של העיר, וכיום טמונים ברגבי אדמה.

רבי הירש מיכל מצא הזדמנות לשתף את בנו בתחושותיו: "בן-ציון! בן-ציון! הינך מתחיל היום את החיים. העולם נוהג להצביע אל עבר העיר ולומר ששם הם החיים וכאן הם המתים. אך אני אומר לך שכאן, מקום קבורת הצדיקים, הם החיים האמיתיים, ושם הם המתים!"

"חז"ל אומרים שצדיקים במיתתם קרואים חיים (ברכות י"ח, א'), שכן כל חייהם הם שקדו בתורה, התעלו בעבודת ה' וזיכרו את מידותיהם עד להפליא, והתהלכו לאור הידיעה שכל תכליתם כאן, היא להתקין את עצמם בפרוודור כדי להיכנס לטרקלין, וכשהשלימו את תפקידם, אכן נשמתם מוסיפה ללכת מחיל אל חיל, ולחיות שם חיי נצח בעולם האמת. נמצא שבמיתתם הם רק מתחילים את מסכת חייהם האמיתית".

"נו?", סיים האב את דברו, "אז היכן הם החיים האמיתיים? כאן או כאן?!...!" דברים כדברנות אלו שימשו לרבי בן-ציון כלקח וכמוסר לכל ימי חייו, לזנוח את חייו הגשמיים - שאף הם היו מקודשים גבוה מעל גבוה - ולדאוג ביתר שאת לחייו הרוחניים.

כך גם מסופר, שבאחת הפעמים שעלה הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל, משגיח ישיבת 'קול תורה', לקברות הוריו הטמונים בבית העלמין העתיק 'שייך באדר' הממוקם בגבעה במרכז ירושלים, שמע משומר בית הקברות משפט דומה: "אתה חושב ששם נמצאת העיר, הלוא פה היא נמצאת!". רבי גדליה כה התפעל מ'שיחה נאה' זו, וחזר על הדברים בפני אחיו ואחיותיו מידי פעם, כשהתאספו שם בימי השנה.

נקודה זו מלמדת אותנו התורה בפסוק הראשון בפרשתנו: בדרך כלל הפרשה נקראת לפי עיקר התוכן שהיא עוסקת בו בתחילתה, והנה הפרשה שלנו לא נקראת אלא דווקא "חיי שרה". לכאורה ההיפך הגמור מהתוכן שהיא עוסקת בו - מיתת וקבורת שרה? וכך גם פרשת ויחי העוסקת במיתת וקבורת יעקב אבינו, נקראת פרשת "ויחי"? מדוע?

זאת כדי ללמדנו, שדוקא החיים המוגדרים בשפת העולם כ'חיים', הם אינם החיים האמיתיים. חיים זו מציאות נצחית, חיים חולפים חסרי משמעות ותוכן לפי האמת הצרופה - הם אינם חיים. במיתתם הם נפגשים עם החיים האמיתיים, להם עבדו, ציפו וייחלו כל ימיהם, לחיות חיים נצחיים ואינסופיים. ואלו הם דברי ה'אור החיים' הקדוש: "ואמרו חיי שרה, כי הצדיקים מחיים ימיהם, והרשעים ימיהם מחיים אותם".

"צדיקים במיתתם קרואים חיים!"

(מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא' על חומש בראשית)

גדולי ירושלים היו ונותרו תמיד כמושג להערצה והערכה. כבר מימות חז"ל זכו הם לתארים מפליגים ונדירים: 'נקיי הדעת שבירושלים', 'יקירי ירושלים', 'שפירי ירושלים' ועוד. ההתייחסות כלפיהם היא כאל בעלי דרגה - אך ורק מעצם דיוורם בעיר הקודש והמקדש, ממנה ינקו את חיותה יופיה וחכמתה. שרפי מעלה, אלו שהתהלכו בסימטאותיה של ירושלים, הידרו בשלושת עמודי העולם בדקדוק, ומיזגו באישיותם תערובת נדירה של תמימות לצד חריפות, רצינות וכובד ראש לצד עסיסיות ומתיקות מיוחדת. אך בד בבד נקטו בפלך השתיקה, דבקו במידת הענוה והצניעות, הילכו בצדי דרכים ונזהרו מליהנות מכתרה של תורה. לשמחתם הגדולה את מרביתם לא שזף אור הפרסום, וגם אלו שהזרקורים הופנו לכיוונם, לא הצליחו לגלות את צפונות דרכם בקודש, כי אם מעט, כטיפה מן הים ותו לא.

מבין אותן דמויות הוד שהתהלכו בירושלים של מעלה, האירה דמותו של הגאון והצדיק הנשגב, קדוש עליון, רבי יהושע צבי מיכל שפירא זצ"ל, בעל 'ציץ הקדש'. יודעי דבר בירושלים הזכירו את שמו כ"רבי הערש מיכל" בסילודין והשתוממו מרום ערכו וגדלותו, ודיברו אודותיו נשגבות - כמי שרוח אלוקים מפעמת בו.

רבי הערש מיכל נמנה על סגל חבורת התלמידים, שקיבלו לקח מפי ה'שרף מבריסק', גאון הגאונים מהרי"ל דיסקין זצוק"ל, והוא במיוחד זכה ממנו לקרבה גדולה ולהערכה יוצאת דופן. מחלי פניו של המהרי"ל סיפרו, שלא אחת היה מפנה אותם אל תלמיד אהוב זה. אחדים שמעו ממנו משפט נורא שמגלם בתוכו הכל: "גם אני כשחליתי, באתי לבקש את ברכתו של רבי הירש מיכל...".

ש"ב הרה"ג אהרן שיינקר זצ"ל מארה"ב סיפר לי, שהלך פעם עם בן-דודו יבדל לחיים טובים, הגאון רבי נתן קופשיץ שליט"א, רבה של הקריה החרדית בבית-שמש, לבקר את כלתו של רבי הערש מיכל לעת זקנותה, אשת בנו הגה"צ רבי בן-ציון שפירא זצ"ל, היא התבטאה באוזניו בדרך צחות, כך: "אינני יודעת אם תפסו בי הקידושין בחופתי...".

הם נבהלו לשמוע מילים אלו, וביקשו להבין את פשר דבריה. היא הסבירה כך: "הפחד שאחזני כשעמדתי תחת החופה היה נורא!... עמדתי בין ענקי רוח ורמי מעלה כמלאכים. אמנם אכן שמעתי את הברכות, אך מסופקת אני אם אכן כיוונתי כראוי להתקדש אז. שכן מסדר הקידושין היה המהרי"ל דיסקין בכבודו ובעצמו. סמוך אלי עמד חותני הקדוש רבי הירש מיכל, לימיני עמד החתן - בעלי הגדול... ההרגשה העילאית הזאת שאני מוקפת בחבורה קדושה כזו, גרמה לי למורך לב ופחד גדול, אשר ספק אם התקדשתי...". (דבר דומה ראיתי פעם בחתונת אחד מבני המשפחה, כאשר דודי מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, היה מסדר הקידושין, והוא שם לב כי החתן מאוד נרגש מבואו עד כדי חוסר ריכוז, הוא לחש לו בחיוך: "אני מקוה שאתה זוכר שאתה הוא ה'מקדש' ואני הוא רק ה'מסדר', ועליך לכוון ולהחזיק ראש..."). הקדמה זאת הובאה בנוגע לעדות נפלאה ששמעתי מאחד מגאוני וצדיקי ירושלים, מהגאון רבי יוסף ציינורט זצ"ל, מראשי ישיבת איתרי, ששייכת לפרשתנו:

רבי יוסף שמע מהגה"צ רבי בן-ציון שפירא זצ"ל, שביום נישואיו לקחו אביו רבי הירש מיכל לשפוך שיח ותחינה בכותל המערבי. בדרכם הם עברו במעלה הר הזיתים, כאשר מצד אחד ראו למולם את העיר ירושלים העתיקה,

פעם אחת היתה לי דרשה בבית כנסת גדול שיש בו יותר ממאתיים מתפללים. בזמן הדרשה הנחתי את הדף הקטן עם הדרשה בתוך החומש שהיה פתוח לפני, ובסיום הדרשה, סגרתי את החומש, ושכחתי להוציא ממנו את הדף

רבי מאיר צימרוט שליט"א עם סיפורים מיוחדים כיצד מקיימים מצוות כראוי

"וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ" (בראשית כ"ד, כ"ז)

לאדמו"ר מבעלזא זצ"ל היה בית מדרש בתל אביב. פעם אחת, כשנכנס לבית המדרש, מצא על הרצפה, במסדרון הכניסה, בול. האדמו"ר הקדוש, שלא הכיר בצורתא דזווא, לא ידע אם הבול הזה הוא דבר ששווה פרוטה או לא, והאם יש כאן מצות השבת אבדה או לא. הגבאי הסביר לו שהיות ואין על הבול חותמת - הריהו דבר ששווה, כמו הערך שנקוב עליו. באותם הימים לא היה בול אחיד לכל מקום בארץ. היו בולים במחירים

שונים, בהתאם למרחק משלוח המכתב. ככל שהמכתב נשלח ליעד מרוחק יותר, היה מחיר הבול גבוה יותר, כך שהיו הרבה מאד סוגים של בולים. התברר אפוא כי על הבול שנמצא חלה מצות השבת אבדה.

הגבאי עלה על הבימה, והכריז: "למי אבד בול? יבוא ויתן סימנים". ואכן, אחד המתפללים טען שהוא איבד את הבול, נקב במחירו ובצורתו, והתברר שזהו הבול.

האדמו"ר כל כך שמח שהזדמנה לידי מצות השבת אבדה. הוא לא השיב את הבול לבעליו, עד שנטל ידיו שלש פעמים במים, חגר את הגארטל, ואמר בקול רם ובהתלהבות: "לשם יחוד קודשא בריך הוא, הנני מוכן לקיים מצות השבת אבדה".

רק לאחר מכן השיב את הבול לבעליו.

וכל אותו היום לא פסק פיו מלהודות ולהלל לקב"ה שזימן לידי את המצוה, והיה שרוי בשמחה גדולה - שמחה של מצוה.

בהזדמנות אחרת, מצא השמש של בית המדרש על הרצפה גארטל. הוא עלה על הבימה והכריז: "למי אבד גארטל". אחד החסידים טען שהוא זה שאיבד אותו. השמש קיפל את הגארטל, ו...הופ.. זרק את הגארטל לכוונו של המאבד.

כשהרב'ה ראה את זה, אמר לו: "כך לא מקיימים מצוה. ראשית, תחגור אתה בעצמך גארטל, תטול ידך שלש פעמים, תאמר 'לשם יחוד', ואז

תגש אל האיש ותשיג לו את אבדתו"...

ובדידי הוה עובדא:

אתם רואים את הדף הקטן הזה שבידי? על הדף הזה אני כותב את הנקודות של הדרשה. כל אימת שאני דורש, אני מניח את הדף הקטן הזה מול עיני, ובסיום הדרשה מחזיר אותו לכיס, כדי שאוכל להשתמש בו בדרשה הבאה.

פעם אחת היתה לי דרשה בבית כנסת גדול, שיש בו יותר ממאתים

מתפללים. בזמן הדרשה הנחתי את הדף הקטן בתוך החומש שהיה פתוח לפני, ובסיום הדרשה, סגרתי את החומש, ושכחתי להוציא ממנו את הדף. באותה דרשה בדיק סיפורי את הספור שסיפרתי עתה, על האדמו"ר מבעלזא.

למחרת הייתי צריך לדרוש באיזשהו מקום, וביקשתי מאחד הגבאים שיחפש לי את הדף באחד החומשים. זו לא היתה עבודה פשוטה... לך תמצא דף קטן באמצע אחד ממאתים חמישים חומשים... למחרת דופק הגבאי על דלת ביתי, ואומר לי: "כבוד הרב! מצאתי את הדף!" שמחתי מאד, ומהרתי ליטול אותו מידי... ואז הוא אומר לי: "כבוד הרב! רגע,

רגע! לא ככה מקיימים מצוה". למרות שהוא היה מעדות המזרח, שלא נוהגים לחגור גארטל, הוא הוציא מכיסו גארטל, ששאל מאחד מבתי הכנסת החסידים, חגר את הגארטל, ובקש ממני רשות להכנס למטבח ליטול ידים. לאחר שסיים את הנטילה, החל באמירת "לשם יחוד", בהתלהבות ובשמחה, ורק אז מסר לידי את הדף הקטן...

סוף כל סוף ראיתי, שהדרשה שלי פעלה משהו...

בדרך כלל, אנשים שומעים את הדרשה, ומיד בסיומה, כשהם "בחצרות אלוקינו", יוצאים מבית הכנסת, כבר "יפריחו" - הדרשה פורחת להם מהראש... סוף כל סוף זכיתי לראות מישהו אחד שזוכר משהו מהדרשה... יעזרנו ה' לקיים את כל המצוות בשמחה.

(דורש טוב - סוכות)

מידע
שיעורים
עדכונים

עכשיו בקו השיעורים של דרשו
077-2613337

כשהגיעו לבית הזרי הכלה דפק מרן זצ"ל על הדלת, הציג את עצמו ואמר בשמחה גדולה להורי הכלה: "שמעתי שהשתדכתם עם הבחור פלוני מישיבת סלבודקא, ומאחר שעברתי במקום ראיתי חובה לעצמי לעלות אליכם, ולספר לכם את שבחו של התנכם"

השידוכים במשנת מרן רשכבה"ג הגרא"מ שך זצ"ל

הרוסות וכדו', ומרן זצ"ל דאג להן לשידוכים ויעץ להן בקביעות בעניינים אלו (כאשר מרן הגר"ש הלוי ואזנר זצ"ל היה מלמד אותן את ההלכות הנחוצות לקיום בית יהודי). למרן זצ"ל היתה קביעות על כך, ובימי ערש"ק היה יושב עם הבנות בחדרו ומייעץ להן בענייני שידוכין. מאחר שמרן זצ"ל חשש לאיסור יחוד, ומנגד לא רצה לפגוע בפרטיותן של הבנות מ"אור החיים", ולכן הן ישבו בחדר פנימה ומרן זצ"ל ישב בפתח החדר, כשהדלת היתה פתוחה. ובאה בת אחת וסיפרה שנפגשה עם בחור מופלג ביותר בתורה וביר"ש, והבירורים העלו שמדובר בבחור מושלם במעלות רבות, ואולם הבחור ישב בפגישות אוחז בידו ספר תורני ומידי פעם, בעיצומן של הפגישות, עיין מעט בספר, והדבר נראה לה מוזר, וע"כ רוצה היא לשמוע את חוות דעתו של רבינו. חקר אותה מרן זצ"ל לפרטי פרטים, ולאחר מכן שאלה כיצד הבחור אחז בספר והבת תיארה לו את אופן אחיזת הספר.

הרהר מרן הרב שך זצ"ל ואמר: "כנראה לבחור ישנם פגמים בידו או באצבעותיו, ולכן, כדי להסתיר את מומו, אוחז הוא בספר. ובכדי שלא תתמהי מדוע אוחז הוא בספר בפגישות, מעין הוא מידי פעם בספר... ואכן, כך היה, ולבחור היו חסרות ב' אצבעות, כפי שחזה רבנו זצ"ל ברוב פיקחותו ותושייתו. ולבסוף התארסו הם בשעטו"מ והזיווג עלה יפה בס"ד.

והנה בהיות רבינו זצוק"ל ראש ישיבה ומרביץ תורה במשך עשרות רבות בשנים, מלבד היותו אביהם ונפשם של כל בני הישיבות בכל מקומות מושבותיהם, התקבצו ובאו לפניו אין ספור בני ישיבה שביקשו לשאול ולקבל הדרכה בענייני פרק "האיש מקדש", כאשר עמדו לפני או בעיצומם של העיסוקים בעניין זה. וידוע שרבינו זצ"ל נכנס לעובי הקורה, ובמקרים רבים ברר בעצמו בעבור המשודכים האם המשודכת ובני משפחתה מתאימים לו. לא חס על זמנו היקר, בהטריחו את עצמו להתקשר ולתהות על קנקן המשודכים ומשפחתם, ולסייע

בזה בכל עוז לאלו שנצרכו לכך. רבים סיפרו לי כיצד ישבו במעונן שעות רבות לדון על ההצעות שהעלו בפניהם, ורבינו זצ"ל, למרות מסירת השיעורים וסדריו הרבים בעומק השמעתתא, הקדיש לכל פונה את כל כולו. מרבים שמעתי כיצד רבינו זצ"ל טרח, ובירר בעבורם בעצמו על המשודך או המשודכת ולא חס על זמנו היקר, בצורה מעוררת השתאות.

סיפר לי ידידי הרה"ג ר' ישראל מאיר פלמן, שבן ישיבת סלבודקא התארס עם בת ישראל מאחד מיישובי הצפון, וכעבור זמן הוציאו בפני הורי הכלה את דיבת הבחור רעה, והם ביטלו את קשרי השידוכין. הבחור הצטער מאד ופנה לידידו הגר"ב צ' פלמן שליט"א, שהתגורר בשכנותו בתל אביב, שינסה להשיב את השידוך על כנו. נכנס הגר"ב צ' פלמן אל מרן זצ"ל ושח לו את פרטי המעשה. מיד קם מרן זצ"ל ממקומו ואמר לרבי בן ציון: "אנחנו נוסעים לצפון, לדבר עם הורי הכלה..."

נסעו הם משך שעות ארוכות, במספר אוטובוסים, ובדרך ביקש מרן זי"ע מהרב"ב צ' פלמן לספר לו על מעלות הבחור, תורתו והתמדתו. כשהגיעו לבית הורי הכלה דפק מרן זצ"ל על הדלת, הציג את עצמו ואמר בשמחה גדולה להורי הכלה: "שמעתי שהשתדכתם עם הבחור פלוני מישיבת סלבודקא, ומאחר שעברתי במקום ראיתי חובה לעצמי לעלות אליכם, ולספר לכם את

הרה"ג שמואל ברוך גנוט שליט"א

"וְלִקְחָתָ אִשָּׁה לְבְנֵי לִינְחָק" (בראשית כ"ד, ד')

ט"ז שנים חלפו עברו להן מאז אותו יום מר ונמהר, בו נחשכו המאורות וכבה הנר המערבי, ורובן של כל בני הגולה, ראש גולת אריאל, מוסר התורה בדורנו, מרן רבינו הגדול ראש הישיבה זצוקלה"ה, הסתלק מעימנו. והנה מלבד החסרון והחלל העצום שנפער בגודל החזקת העולם ע"י רבינו, והשפעת חסד ה' על יראיו בזכותא דרבינו זי"ע, בחינת "ונשאתי לכל המקום בעבורם". מלבד החסרון העצום ב"גברא דמסתפינא מיניה", אשר זכה להנהיג את הדור כולו ולישא את תלאותיו, נבכי שביליו והשקפות אורחותיו כנשוא האומן את היונק (וכמליצת מו"ר בעל "משאת המלך" הגרש"מ דיסקין זצ"ל על מרן רבינו הגדול זי"ע, שמלבד ברכת "אשר חלק מחכמתו ליראיו", גם יש לברך עליו ברכת "שכוחו וגבורתו מלא עולם"...).

מלבד אובדן עמוד התורה והנחלתה, עמוד העבודה והתפילה, היראה ורוממות הדעת, ההשקפה הטהורה ומסירת התורה בטהרתה. מלבד אובדן וחסרון עמוד המידות הטובות, החסד המופלא וההטבה, שקרנה מהודו וממעשי הטובים, כאשר נודע לכל, זה עידן ועידנים. מלבד כל זאת חסרנו את ההדרכה המפורטת, הברורה והזכה, המנופה ב"ג נפות, בה הדריך רבנו

זצ"ל את אלפי תלמידיו ומשחרי פניו, בכל דבר וענין. שילוב של גדול שבגדולים, שהשכינה הקדושה והתורה הקדושה מדברים מתוך גרונו, יחד עם חכמתו ופיקחותו הגדולה, מעורבותו הרבה והעמקתו בכל פרט מנושאי השאלה שהוגשה לפניו, לצד תבונתו ועומק ראייתו הרחבה, שכל כולה הייתה דעת התוה"ק בטהרתה, הביאו אלפי אלפי יהודים, זקנים עם נערים, תלמידי חכמים ומרביצי תורה לצד בני ישיבות צעירים ובנות סמינרים, לשטוח בפני רבנו זצוק"ל את תהיותיהם וספיקותיהם תמידין כסדרן, וכולם חשו אצל מרן זי"ע בקיום דברי חז"ל במדרש תהילים (שוח"ט א', י"ט): "וכל אשר יעשה יצליח-

שהכל צריכין לעצתו, כגון ר' אלעזר בן ערך שהוא היה יועץ עצות ומתקיימות ומצליחות, אמרו לו נביא אתה, אמר להן לא נביא אנכי, ולא בן נביא, אלא כך מקובלני מרבתי, שכל עצה שהיא לשם שמים סופה להתקיים".

מלבד רוממות תורתו ואישיותו הכבירה, היה רבנו זצ"ל אדם שידע אל נכון בנבכי החיים ובחכמת הנפש, ירד אל הפרטים הקטנים-לכאורה והבין את התמונה הכוללת, בשכל ישר ובפיקחות גדולה. מורי ורבי הגרש"מ דיסקין זצ"ל המשיל לי בדבר משל, ומעשה ביהודי ששאל רב תלמיד חכם ולהבדיל ראב"י רפורמי: "האם מותר לנסוע במיצי'ובישי בשבת". שאל אותו הרב הת"ח: "מהו מיצובישי?... ושאלו הראב"י רפורמי: "מהי שבת..."

והנמשל ברור הוא, שרבנו זצוק"ל היה מחד רב גוברין וגדול דורנו בתורה ובעבודה, גבוה מעל גבוה, ומאידך גם היה בקי בנפשות הפונים, בשיחם ובשיגם ובהבנת נפשם, וע"כ ידע אל נכון להורות דעה ותבונה ולהביע את דעתו בשאלות ובתהיות שהעלו לפניו.

על עומק תבונתו של רבנו זצ"ל והיכנסו לעובי הקורה לפרטי פרטים, סופרו אין ספור סיפורי מופת והוד. שמעתי מקרוב לבעל המעשה סיפור מופלא ביותר, וכך הווה עובדה:

בסמינר "אור החיים" בב"ב היו בנות רבות יתומות מאב או מאם, ממשפחות

שכך היתה דעתו הכללית של רבינו זצ"ל, מ"מ כאשר הוצעה לבחור הצעה מיוחדת במינה, הורה מרן זצ"ל שניתן להקדים את גיל השידוכין, והגר"ח שליט"א העיד שהכיר מעשים כאלו בעצמו, והכל לפי הענין.

המעלות הנזכרות בשידוך

מרן זצוק"ל הדגיש פעמים רבות שלמשודכת צריך שיהיה מידות טובות, יראת שמים ופשטות, ושתגיע מבית שיש בו אהבת תורה. והיו מקרים בהם הורה רבינו זצוק"ל גם להעדיף יופי חיצוני, אשר גם הוא מעלה נכבדה לשלימות הבית וקדושתו.

ושמעתי מהגרא"צ טויב שליט"א, שלמרן היתה משנה סדורה בענין. הוא אמר כך: "כשרון הוא מעלה, ויחוס הוא מעלה. אך עם מעלות אלו לא מתחתנים. רק עם מידות מתחתנים!".

וסיפר הגרא"צ טויב שליט"א על אחד שהתייעץ עם מרן זצ"ל, שבני משפחתו דחקו בו לקחת בדווקא כלה שאינה מוכשרת, משום שמנסיונם המשפחתי הכשרון הוא חסרון, והוא גורם לבעיות בשלום בית.

השיב לו מרן זצ"ל: "אינני מבין אותם. הרי ממ"נ, אם המדוברת היא בעלת מידות טובות, אם כן כשרון אינו חסרון. ואם אינה בעלת מידות טובות, אזי בוודאי שהעובדה שאינה מוכשרת, היא אינה מעלה..."

ובדבר כשרונותיה של המדוברת, הגיעו קמיה מרן זצ"ל בחורים שהציעו להם הצעות, שהמדוברת אינה מוכשרת באופן מיוחד אלא בצורה בינונית, ומרן זצ"ל ענה בנחרצות שאין צורך שלאשה יהיו כשרונות מיוחדים במינם, שהרי "האשה אינה חברותא שלך"... והוסיף שאין שום קשר בין כשרונות ההורים לכשרונות הצאצאים, וההורים אינם משפיעים בכשרונותם על ילדיהם, אלא ביראת השמים ובאהבת התורה שלהם. "הורים יראי שמים יזכו לבנים יראי שמים וגם מוכשרים, שיעסקו בתורה ובשקידה, ואילו הורים שאינם יראי שמים לא יזכו לכך, אפילו הם עצמם בעלי כשרונות מופלגים", אמר מרן זצוק"ל (כמובא בספר "אורחות הישיבה" עמוד ת"ט).

ואמנם מעיד אחד ממרביצי התורה שליט"א שלמרות שמרן האבי עזרי זצ"ל, לא החשיב במשך שנים רבות את ההדגש על כשרונותיה של המדוברת, מ"מ בשנים מאוחרות יותר אמר מרן זצ"ל שבמשך הזמן נוכח לדעת, שלעיתים ישנה חשיבות לא מועטה לכשרונותיה של האשה, ושצריך לשים דגש גם על כשרונות.

שבחו של חתנכם". ומרן זצ"ל פתח בדברי שבח וקילוסין לחתן, בתארו את כל מעלותיו, אותן שמע בדרכו מהגר"ב"צ פלמן שליט"א. התפעמו ההורים מדברי השבח של רבנו מדברנא דאומתיה זצוק"ל ומיד השיבו את השידוך אל כנו.

ומוסיף הרי"מ פלמן שליט"א ומספר: "מרן זצ"ל הגיע להשתתף בחתונת הבחור, שם פגשו מרן הגאב"ד דפוניבז' זצ"ל, שתהה מדוע רבנו זצ"ל מגיע לחתונה של בחור מסלבודקא? השיב לו מרן זצ"ל ובת צחוק נסוכה על פניו: 'אני השדכן!'..."

יש להדגיש כי מטבע הדברים, הורה רבנו זצ"ל את הוראותיו בעניינים אלו הכל לפני העניין, השואל והשאלה. ובמקרים רבים אין למדין הלכה מפי מעשה, ויש לשקול כל ענין ומקרה לגופו, מבלי להקיש בהיקש ובגזירה שווה מהוראה להוראה, ואולם בין רבבות תלמידיו ותלמידי תלמידיו של מרן רה"י זצוק"ל, נודעו הרבה הוראות מפורטות ודרכי הנהגה, שהורה והנהיג בענייני שידוכין, אשר ניכר מהן שכך היתה דעתו באופן כללי, הן בהוראה והן בהלכה ובהנהגה, והננו להביא בזאת מעט ממיימי הדעת וההוראות בעניינים אלו, אשר יצאו מפי כהן גדול מרן זצוק"ל.

גיל הנישואין

רבנו זצוק"ל אמר למנהלה הרוחני של ישיבת "כנסת חזקיהו", הגה"צ רבי דב יפה שליט"א, שמרן המשיג רבי יחזקאל לעוונשטין זצ"ל סבר שיש להינשא לאחר גיל 24, ואילו מרן זצ"ל אמר שניתן להקדים בימינו בשנתיים את גיל הנישואין ולהנשא בגיל 22, וכשהבחור אינו מונח דיו בלימוד התורה ואינו שקוע ראשו ורובו בעמלה ובחכמתה, אף ניתן להינשא בגיל 21, אך לפני גיל 21, בשום פנים ואופן אין לאפשר לבן ישיבה להינשא, מפני שפחות מגיל זה אין הבחור יכול לנהל בית כהלכה.

וידועה היתה דעתו הנחרצת בדבר זה, בהצביעו על בני הישיבות הקדושות דליטא קודם השואה הנוראה, שנישאו בגילאים מאוחרים יותר, ועסקו בתורה בלא עול ריחיים על צווארם, ולאחר מכן הקימו בתים מבוכים לה' ולתורתו. ומרן זצוק"ל השפיע מידי פעם על הורים לתלמידים, שרצו שבנם ינשא בגיל צעיר-יחסית, ומרן זצוק"ל דיבר עימם בנועם שיחו ושכנעם שעלייתו בתורה של בנם, קודמת כעת לכל דבר וענין, ובס"ד יבנה הוא את ביתו לתפארה בעוד שנה, שנתיים או שלש.

סיפר לי ידידי הרה"ג רבי יעקב פינדרוס על א' מקרובותיו שעבדה בנתניה ודיברו בה נכבדות, והציעו שיגורו בב"ב, והבחורה תיסע למקום עבודתה בנתניה. הבחור חשש מהנסיעות, ובחיה"מ פסח נכנסו הורי הבחור כדרכם תמיד להקביל במועד את פני מרן זצ"ל. וסיפר אבי הבחור למרן זצ"ל שהציעו להם הצעה. וקודם שהציע את ספקו, שאל אותו מרן זצ"ל לגילו של הבחור, והשיבו לו שהוא בן עשרים וחצי. הורה להם רבנו זצ"ל שימתין עוד שנה. אמרו לו: "אבל ישנה הצעה מיוחדת". אמר להם מרן זצ"ל: "עוד שנה תהיה לו הצעה טובה יותר!".

חלפה שנה ובמוצאי פסח הדיחה האמא את כלי הפסח ובעלה אומר לה: "הרב שך אמר שהשנה תהיה הצעה יותר טובה, אך כעת חלפה לה שנה וכרגע אין הצעה כלשהי על הפרק". תוך כדי הדברים הטלפון צלצל ועל הקו עמדה שדכנית שהציעה הצעה מצויינת, וכעבור שבועיים הבחור בא בברית האירוסין...

ואולם יש לציין שממו"ר מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א שמעתי שלמרות

מי זה חביבי

מי הוא התנא או האמורא שרבי קורא לו 'חביבי'

הצטרף גם אתה למיליוני הלומדים בכל רחבי העולם היהודי שמתחילים השבוע את מסכת מכות במסגרת הדף היומי בבלי

להצטרפות למסגרת המבחנים של דרשו התקשרו עכשיו 02-5609000

בשתי דקות לשבע, הוא פותח את ארון החשמל מחוץ לבית, ומתחיל להוריד את הפיזזים בזה אחר זה. במהירות הבזק הוא מוריד את הפיזזים, מביט בארון החשמל בסיפוק, ורץ למטה במורד המדרגות, לפני שמישהו יבחין בו...

טוב לב זו המחשבה על הזולת, האכפתיות, החשיבה מה אני יכול להועיל ולסייע, וכיצד אני יכול לתרום

כי הוא זוכה לחיות בסביבה טובה ונעימה, בחיים מאושרים ושמחים! לכן מציעים לנו חז"ל לאמץ את ה'לב טוב'. כי לב טוב הוא מתכון לחיים בתוככי אורה נעימה ופורחת!
פיזזים נופלים בשתי דקות לשבע?

היתה זו שעת ערב קיצית ונאה, ברחוב שמואל הנגיד בירושלים. כאז כן עתה, שונאי ישראל הישמעאלים חיפשו כל דרך להרע ולהזיק לעם היושב בציון, ואחת הדרכים הנפוצות באותם ימים היה זריקת רימון מלא בחומר נפץ במקום המומה מאדם. גם באותו ערב, ט' בסיון תשט"ו, הגיע מחבל לרחובה של עיר, מבקש להפר את השלוה הרגועה...

'ב-ו-ם'!

פיצוץ חזק נשמע, ואחריו פרצה להבה לא קטנה. אנשים רצו לכל עבר, התפזרו כמו רסיסי הרימון, נמלטים מהאש הבעורת, חוששים לחייהם מפגיע נוסף. בחלוף מספר שניות החלו להישמע זעקות הסירנות המייללות, המתלוות להגעת כוחות הביטחון וההצלה לזירת הפגיעה...

סמוך מאוד למקום זריקת הרימון, עמד באותה עת הרה"ג רבי ישעיהו הדרי שליט"א. הפיצוץ קרה ממש בסמוך אליו, והוא נפל ארצה מתבוסס בדם, פצוע אנושות מהפגיעה הנורא. כוחות ההצלה החלו במאמצי החייה ממושכים על הפצוע האלמוני, שהיה כבר נטול הכרה... הוא הובהל לבית החולים הדסה, ששכן באותה עת ברחוב שטראוס בירושלים, והוכנס מיד למחלקת טיפול נמרץ. סביבו סבבו רופאים חמורי סבר, מאבחנים את הפגיעה הרב מערכתית ממנה סבל. בתוך כמה דקות הגיעו למסקנה כי יש להבהילו בדחיפות לחדר הניתוח, לצורך ניתוח דחוף ומציל חיים...

סבי, הרה"ג רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, שהה גם הוא בירושלים באותה עת. בירושלים היו השמועות רצות במהירות מסחררת, וכבר בשעות הערב נודע לו כי קיים חשש סביר שידיד משפחתו לבית הדרי, הוא הפצוע בפגיעה הנורא. הרב קובלסקי לא חשב פעמיים, ולמרות שהיה צעיר כבן עשרים בלבד, אזר חלציו ומיהר לפנות לבית החולים 'הדסה', לבדוק אם אכן זה הפצוע. משהגיע לבית החולים, לא בנקל עלה בידי להיכנס למחלקת טיפול נמרץ. הרופאים היו חסרי סבלנות, הם לא ששו להכניס את המבקר האלמוני, שבא להפריע את מנוחתם בשעות הערב, בתואנה כי הוא בן משפחתו של הפצוע. לאחר שהתעקש והתחנן, ניתנה לו הרשות...

בצער רב, הבחין הרב קובלסקי כי אין ספק, זהו ידידו הטוב, המוטל במיטה פצוע אנושות מחובר לאינספור מכשירים וצינוריות המנטרים את מצבו הרפואי. הוא קרב אל הפצוע והשמיע באוזניו מילות עידוד וניחום כי הוא בידיים טובות והשם יעזור, מילים אותן שמע ידידו מבעד לערפילי הכרתו הנעלמת חליפות...

לאחר שחזק את ידי הרופאים ועודדו במלאכת הקודש מצילת החיים, ולאחר ששב ועודד את הפצוע המקשיב לדבריו אך בקושי, עזב הרב קובלסקי את בית החולים ולבו מלא חרדה. כהרף עין עשה את החשבון המהיר - בניגוד להיום, אך זמן להגיע למידע על זהות הפצועים. מובן כי עד לעדכון המשפחות, אם בכלל, אך זמן ממושך, לפעמים ימים ארוכים. לא פעם שמעו משפחות הפצועים והנופלים על הטרגדיה האישית שלהם בחדשות

המשך בעמוד הבא <<

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וְאִמְרָה שְׁתֵּה וְגַם גְּמִלְךָ אֶשְׁקָה" (בראשית כ"ד, י"ד)
רימון בירושלים, פיזזים בתל אביב ומרק במחנה...

בפרשת השבוע, אנו קוראים על אליעזר, העומד בפני משימה מורכבת וגורלית - לבחור את האם של העם היהודי, את האשה בעלת המעלות הנדירות ביותר שתוכל לשאת בתפקיד הרם של אם העם היהודי. הוא נושא תפילה בדאגה כיצד יפול דבר, אך בהארה שמימית, הוא מתמקד במה שהוא צריך למצוא, בנקודה אחת שעל פיה יבחן ויאבחן:

הוא צריך למצוא לב טוב. זו התכונה הנדרשת להיות אמו של העם היהודי, זה מה שעליו לחפש בנערה שתהפוך לרביקה אמנו. את הלב הטוב הוא מבטא בבדיקה אם הנערה תשקה גם את הגמלים לאחר שתשקה אותו...

צריך להתבונן - הרי רביקה לא היתה חייבת להשקות גם את אליעזר, בסך הכל אדם זר ביקש ממנה טובה, והיא שמחה להיטיב לו. אך לעשות טובה, זה עדיין לא לב טוב. לב טוב - זה להשקות אותו, ולהשקות גם את הגמלים - להיות שופעת בטוב, מיטיבה בלי גבולות, שמחה לעזור גם כשהיא לא מתבקשת, אכפתית לסביבה ושמחה לתרום מיכולותיה וכוחותיה גם למה שאף לא התבקשה!

זה 'לב טוב', אותה תכונה יקרה ואצילה, שרביקה התברכה בה, והעניקה לנו מתנה כיוצאי חלציה. להיות אדם טוב לב, אדם ששמח להיטיב לאחרים, לעשות טוב בסביבה, להיות אכפתי ואחראי לנעשה מסביב ולשמוח לסייע ככל האפשר. לא כי ביקשו ממני, לא מחמת אינטרס, לא ממניע אינטלגנטי כזה או אחר - - - אלא בגלל שזה צף מתוך הלב, מתוך הלב הטוב!

כל מהלך חייו של אדם, הוא עוסק בשאלה באיזו דרך לבחור. כיצד לנהל את חייו, איך לבצע את מגוון המטלות שלפניו, איזה אופי יבחר לעצמו ואלה הרגלים יסגל להילוכו. בראש ובראשונה, בוחר האדם בדרך, בכיוון, קובע לעצמו 'כך אני מנהל את חייו', ומכאן הוא מסיק

את דרך הביצוע בפועל. כיהודים, זכינו שגם בשאלה הזו מנחים אותנו חז"ל, וקובעים בפרק ב' במסכת אבות את הדרך העדיפה, המורה לנו איזה עקרון צריך להנחות את חייו.

'לב טוב!', זו עצת חז"ל עבורנו, שנבחר בדרך הישרה של 'לב טוב' בחיינו. שנהיה אנשים טובי לב, אנשים נחמדים, אנשים טובים באופי. זו מתנה יקרת ערך, שיועצים כה בכירים אומרים לנו שהיא הדרך הטובה ביותר לנהל את החיים.

אדם בעל לב טוב - הוא אדם שמח ומאושר בחלקו, טוב לו תמיד. הוא מפרגן לכל אחד, שמח עם זולתו, מדבר בנחת, שופע נתינה, מחייך לסביבתו, אין לו דרישות וטרוניות - כי ראשו ורובו נתון בהענקה, בשמחה, באוירה טובה וחייכנית. הראשון שמרויח מלהיות בעל לב טוב - הוא בעל הלב הטוב,

והרב קובלסקי אף מוסיף למסור להם דרישת שלום מבנם ישעיהו, אותו פגש בירושלים...

האב מתעניין בשלום בנו, והרב קובלסקי מתחיל להכין את השטח. 'הוא בסדר ברוך השם, למרות שלא קל בירושלים. דיברתי אתו אתמול, ממש אחרי שהיה סמוך לפיגוע ברחוב שמואל הנגיד...' 'מה? היה פיגוע?' שואלים בני הזוג במקלה.

'כן, היה אתמול, והוא דווקא היה לא רחוק משם, אבל ברוך השם הוא בסדר ודיברתי אתו...'

'אבל קרה לו משהו?' הם שואלים בחשש. 'משהו כן, אבל בסך הכל לא נורא. דיברתי אתו, הוא ממש בסדר...' הרב קובלסקי מוסיף להכניס לבשורה בעדינות הראויה, חושף טפח ממה שקרה אך בצורה איטית ונכונה. הוא מציע להם לנסוע לירושלים לבקר את בנם, ומצטרף אליהם לנסיעה, הרי אין לו באמת מה לעשות בתל אביב...

כל הדרך הוא מנחם אותם ומדבר על לבם, מסביר שבנם נפצע קשה ומטופל טוב, מצבו היה קריטי אך כעת הוא יציב. כשהם מגיעים לבית החולים כבר מוכנים בני הזוג למפגש המטלטל עם בנם הפצוע, אחרי שנפשם מוכנה כבר לשאת בנטל הבשורה...

זהו טוב לב. טוב לב זו המחשבה על הזולת, האכפתיות, החשיבה מה אני יכול להועיל ולסייע, וכיצד אני יכול לתרום. נכון, לא התבקשתי, זה לא מתקף תפקידי, אני לא חייב, ואולי גם אין לי כה הרבה זמן - - -

אבל אני יכול להיות טוב לב. אני יכול לבחור להקדיש חלק מזמני לעשות טוב למישהו אחר, אני יכול להחליט למצוא בכל רגע את המקום בו אני יכול להועיל. אני יכול ליצור סביבי אוירה טובה ונעימה, תוך מחשבה איפה אני יכול להיטיב.

אני יכול פשוט להאזין למה שקורה סביבי - לראות מה עומד מאחורי עדכון החברותא כי רעייתו בבית החולים, ולהפתיע אותו ואת ילדיו בארוחת ערב חמה ומזינה... אני יכול לדמיין איך יידי יתרגש כשאבוא לשמחתו עם בקבוק יין ביד, אני יכול לחשוב מעט, ולהרים טלפון לחבר שכבר מזמן פוטר מעבודתו, רק כדי לראות איך אפשר לעזור לו...

זהו, זהו 'לב טוב'!

זעקות שמחה בבית החולים...

מחנה דז'ורין בטרנסניסטריה, עיצומם של ימי מלחמת העולם השנייה. המחנה לא היה מקום נחמד לשהות בו, וזאת בלשון המעטה בלבד. מבחוץ שרקו התותחים והפגזים במלחמה אכזרית חסרת גבולות, ומבפנים - הרעב עשה שמות, המחלות הפילו חללים, ואיש לא ידע מה יילד יום.

המחנה היה בנוי צריפים צפופים, בהם אוחסנו בתנאים מחפירים אלפי יהודים, שהתהלכו כצל של עצמם. שלדי אדם רזים וכפופי קומה, עסוקים במלחמת הישרדות יומיומית על הארוחה הבאה, על האפשרות לקבל שעת חופש מהעבודה הקשה, על הזכות להיות בני חורין ולו לרגע... איש לא היה מסוגל לחשוב על העתיד - כה עסוקים היו במלחמת הקיום העכשווית, כאשר כל אחד נלחם את מלחמת חייו האישית, לנסות לשפר ולו במשהו את תנאי חייו העגומים...

גם כ"ק האדמו"ר מנדבורנה, בעל ה'דבר חיים' זי"ע ומשפחתו, שהו במחנה באותם ימים. הם התחזקו בביטחון בהש"ת, ובכוחות עילאיים שמרו על קדושת הגוף, להימנע מאכילת המזון הלא כשר שהוגש במטבח המחנה, תוך שהדבר מצריך מהם ויתורים רבים ומאמצים כבירים, כדי להעניק לילדיהם מזון כשר בתנאים הקשים הללו...

שני בנים היו לרבי - הגדול, מי שלימים היה מורי ורבי, כ"ק האדמו"ר רבי יעקב ישכר בער מנדבורנה זי"ע, ואחיו הצעיר - הקדוש אייזיק'ל ה"ד. כיתר

השעה שבע בבוקר, עת הוקראו עם שחר שמות הפצועים וההרוגים ביממה האחרונה...

הרב קובלסקי סיכם לעצמו: 'הן מחר בבוקר ישכים אבי הפצוע קום, ולאחר התפילה יסעד ארוחת הבוקר בצוותא עם רעייתו. באותה עת ממש יאיזנו לחדשות השעה שבע, וישמעו, לא פחות ולא יותר, כי בנם נפצע אנושות בפיגוע - - -

אוי ואבוי! מהרהר הרב קובלסקי, 'איך יעמוד לבו החלש של האב בפני הבשורה הקשה, שתוגש אליו בצורה כה קרה ואכזרית? איך תשרוד האם את הזכרת שם בנה יקירה? הרי הזעזוע יהיה כה נורא, לבם יתרסק באחת, הדאגה והבעתה יאכלו אותם מבפנים! מה עושים?'

עודו מחשב מה אפשר לעשות, וכבר צצה בפניו בעיה נוספת - 'הרי עוד קודם לכן יקבל האב את העיתון', הרהר הרב קובלסקי, 'ישם לבטח יתנוסס שם בנו על יד תמונת הפיגוע הנורא. איך יחזיק מעמד מול הבשורה הקשה?' הוא יוצא מבית החולים, ומתחיל לחשב צעדיו. 'יש למנוע את כאב הלב של ההורים, ובכל מחיר!' הוא מחליט מיד. גלגלי השיניים במוחו החלו להסתובב במהירות מסחררת...

עורך העיתון לא הבין את הבקשה המוזרה שהפנה אליו הרב קובלסקי. 'לא לכתוב את שם הפצוע? מצטער יקירי, אמר בנחרצות, 'זה מנוגד לכללי האתיקה העיתונאית. ובכלל, העיתון כבר ירד לדפוס, זה בלתי אפשרי!' קבע העורך ברורות, וסגר את המוצא האפשרי...

אך הרב קובלסקי התעקש, וביקש לדעת מהיכן יוצאים העיתונים לתל אביב. כשהראו לו את המקום, נטל דף גדול ושרבט בכתב יד: 'היום יום שני, לא להניח עיתון בשום פנים ואופן אצל הדרי מרחוב העליה 67 בתל אביב!' כתב בהדגשה, וסימן שני קוים אדומים מתחת להוראה הברורה. 'ניחא, לכך אני מסכים', אמר העורך, והסכים לשתף פעולה ולהזכיר למחלק העיתונים בתל אביב שלא להניח עיתון אצל הדרי...

בעיה אחת נפתרה, אך בעיית 'חדשות שבע' עודנה קיימת. טוב לבו של הרב קובלסקי לא הניח לו לוותר, והוא חישב כל אפשרות למנוע את הבשורה גם דרך התקשורת. ברור כי לא ניתן למנוע לשדר את השם, אך יש למצוא כל דרך אפשרית למנוע מההורים לשמוע את הבשורה בדרך זו...

התחנה המרכזית בירושלים, השעה רבע לחמש בבוקר. חושך עלטה, אפלת הלילה עוד שולטת בכיפה. האוטובוס הראשון לתל אביב יוצא בדיוק בשעה הזו, נוסעים בו פועלים בודדים שצריכים להגיע לתל אביב כבר בשעת בוקר מוקדמת מאוד.

לא השעה המוקדמת, לא הדרך המייגעת ולא תחנת הביניים בבית שמש יעמדו בדרכו. לנגד עיניו הוא רואה רק את הורי הפצוע וחושש לשלומם, איך יעבור עליהם הבוקר מול בשורת האיוב...

שש וחצי בבוקר, תל אביב. לאחר נסיעה ארוכה ומתישה, יורד הרב קובלסקי בתחנה המרכזית וממהר את צעדיו בכיוון הנכון. הוא מביט שוב ושוב בשעון, מחשב מי יגיע קודם - השעון לשעה שבע, או הוא לכתובת המבוקשת...

השעה חמישה לשבע בבוקר. עוד חמש דקות תחל מהדורת החדשות, מיד בתחילתה ידווחו על הפצוע הקשה מהפיגוע אמש. הרב קובלסקי כבר קרוב, מחיש את צעדיו ורץ במעלה המדרגות. הוא כבר לא יספיק להודיע להם קודם, אך טרם אבדה התקווה...

בשתי דקות לשבע, הוא פותח את ארון החשמל מחוץ לבית, ומתחיל להוריד את הפיוזים בזה אחר זה. אין לו מושג מה הפיוז הנכון, ולכן הוא לא לוקח סיכונים. במהירות הבזק הוא מוריד את הפיוזים, מביט בארון החשמל בסיפוק, ורץ למטה במורד המדרגות, לפני שמישהו יבחין בו...

בבית משפחת הדרי, באותו רגע בדיוק, בני הזוג נוטלים ידיהם לארוחת הבוקר. לפתע, קצר חשמלי מכבה את התאורה, וגם קול המקרר נדם באחת. האב נחפז לשמוע חדשות, אך המכשיר - כמה צפוי - לא עובד...

הוא מברך 'המוציא' וטועם מהלחם, וממהר לארון החשמל. 'מישהו טיפל בארון' הוא סח לרעייתו, 'כל הפיוזים נפללו', הוא אומר, ספק באירוניה ספק באכזבה. לאט לאט הוא מרים את הפיוזים ושב הביתה, מנסה להספיק לשמוע חדשות...

'עד כאן החדשות', נשמע אז קולו של הקריין ברמה, משמע מהדורת החדשות הגיעה לקיצה...

אחרי דקות ספורות, נוקש בדלת אורח, בנם של משפחת קובלסקי. 'שלום', אומר הרב קובלסקי בחיוך גדול, 'הייתי צריך להגיע לתל אביב, באתי מוקדם, והחלטתי לעלות לומר לכם שלום...' הם משוחחים בניחותא על דא ועל הא,

לבם המה בהתרגשות. מראה אדם נורמלי לצידם נסך בהם כוחות חדשים ומעודדים, על אחת כמה וכמה כשבאמתחתו צלחת מרק מהבילה, מחיה נפשות ומעודדת לבבות!

כן, בתוככי המחנה, באמצע מלחמת הקיום על החיים, בעיצומם של הימים הקשים ביותר - נושאים שני ילדים קטנים סיר מרק ענקי, רק כדי להעניק מרק לחולים אומללים, החיים בבדידות וברעב נוראיים את ימיהם האחרונים! הרבנית הביטה בהם בהערצה, הן זה לא ייאמן: ילדים רכים בשנים, המהוים מופת ודוגמא ללב טוב חסר גבולות ומעצורים. הם אמנם לא אוכלים מהמרק - אך זוכרים את זעקת החולים הרעבים, הממתנים למעט מרק להחיות נפשם כמו אויר לנשימה. כבר כמה ימים שהם עושים זאת בקביעות, למרות המאמץ והקושי הרב, ומחרפים נפשם להחיות את נפש החולים!

זהו טוב לב. לרצות לתת, לרצות להעניק, לרצות להיטיב, לשאוף לעשות טוב לאחרים. להחזיק את העיניים פתוחות ואת האוזניים כרויות, לראות איפה אני יכול לעזור, היכן אני יכול להושיט יד, כיצד אוכל לסייע... לא צריך שיתקשרו אלי ויבקשו, לא צריך שבדיוק אעבור במקום ואחוש ואראה את המצוקה. ההיפך - אני, מעצמי, מביט לצדדים, מחפש את מי שאני יכול להיטיב לו...

אני הולך ברחוב ורואה ילד רוצה לחצות כביש - הוא אולי לא ממש בצד שלי, אך אשמח ללכת לקראתו כמה צעדים ולסייע לו. אם אראה מישהו מבקש לפרוט כסף, יתכן שאני ממחר מעט ובכלל לא בטוח שיש לי כסף קטן, אבל אעצור, אבדוק, אנסה לעזור... יש לי שכן שרוי בעת שמחה או חלילה בעת צרה, הוא לא מבקש דבר, אפילו נראה שהוא מסתדר, אבל אשלח לו הביתה פשטידה לשבת, שיהיה...

זה טוב לב. זה להיות שופע, מיטיב, רוצה לעשות טוב. בלי מסגרות, בלי קריטריונים, בלי הנחיות ובלי גבולות. להיות אכפתי לסביבה, לראות מה קורה מסביב, לבדוק איפה אני יכול להיטיב במציאות הזו, ופשוט לעשות זאת. בלי חשבונות, בלי בקשות, בלי לבדוק בציציות. איזו היא דרך ישרה שיברור לו האדם? - לב טוב!

תושבי המחנה התמודדו גם הם עם התנאים הקשים השוררים בו, עם הרעב המציק, הצפיפות המצחינה ומלחמת הקיום היומיומית. מלחמה של ילדים צעירים במיוחד, אלא שהם מצאו דרך מקורית לנצח בה...

לאוזנה של הרבנית גונבה השמועה, כי מזה מספר ימים, בשעות הצהריים, מתגנבים בניה בלאט למטבח המחנה. היא לא חשדה כי הם טועמים מהמזון המוגש בו, אך חפצה לדעת מה בכל זאת מטרת הביקור. מה שגילתה מעמדת המעקב אחריהם, עלה על כל דמיון, הסעיר את נפשה - - - אחרי שנכנסו הבנים למטבח, בחלוף מספר דקות, הם יצאו משם כשהם נושאים במאמץ רב סיר מרק גדול, שגובהו כמעט כמוהם. כך, בפשטות, באמצע היום, שני ילדים רכים נושאים בקושי רב סיר מרק העולה על גדותיו, ולא פעם נשפך ממנו מעט...

הם נשאו את הסיר הענק כברת דרך לא קצרה כשמצחיהם נוטפים אגלי זיעה, למרות הקור המקפיא... במחנה איש לא עצר לשאול בשלום רעהו, כך שאיש לא התעניין לדעת מה מטרת מסע המרק הלזה, ומה לשני ילדים צעירים, דרך ארוכה וסיר מרק ענק ומהביל. רק אמם עוקבת מאחור בסקרנות, תמחה ומתפלאת לאן מובילות דרכיהם...

אחרי דרך ארוכה, הגיעו אל בית החולים המאולתר שהוקם בשולי המחנה, שם שהו החולים האומללים שהוחזקו בבידוד מוחלט מהעולם החיצון, בתנאים סניטריים גרועים במיוחד ובצחנה בלתי נסבלת. למקום הנורא והגרוע ביותר בשולי המחנה, אל המקום אליו אף אדם שפוי לא מתקרב, לשם היו פניהם מועדות עם סיר המרק הגדול...

למרבה הפלא, הילדים נכנסו בשערי בית החולים, וכהרף עין החלו צהלות שמחה במקום, 'המלאכים באו, המלאכים באו!' בתוך רגע, התקבצו החולים סביב הילדים הרכים. איש איש קם ממיטת חוליו, עזב את דכאונו ומועקותיו, ורץ לאולם הכניסה. שם עמדו הילדים וחילקו מרק חם, בחיך, בפנים מאירות, בשמחה, עם מילה טובה לכל חולה ועידוד לכל שבור נפש... החולים האומללים לא ידעו נפשם מאושר ומשמחה. עיניהם מלאו דמעות,

היכן ניתן להאזין לשיעור יומי מקוצר בהלכות שבת?

היכן ניתן בכמה דק' לרכוש ידיעות מקיפות בהלכה?

האזינו עכשיו לשיעורי

הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א

כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2613337

ר' משה פיינשטיין זר' יעקב קמינצקי התקרבו לרכב שבא לקחתם, ולעיני כולם התחילו 'להתזכח' מי יזכה לשבת ליד הנהג...

תחבולות שלא לפגוע בשני

הרב בנימין גולד

אתו בדברי תורה ומוסר, נעמדה חמותו של אותו אברך בפתח, בנסותה לרמוז לאברך על דבר חשוב אשר צריכה לומר לו, אבל האברך כאילו התעלם, וכך חזר על עצמו שוב מעשה זה.

למחרת נודע בבית כנסת כי אשתו של אותו אברך ילדה בת בשעה טובה, וזו הסיבה אשר חמותו של אותו אברך ניסתה כמה פעמים לגרום לו לסיים שיחתו עם אותו בחור, כי אשתו כבר הרגישה שמתקרבת עת הלידה, ושיבוא לעמוד לצידה.

אבל אותו אברך לא קם מיד גם כשראה את חמותו, והכל כדי שלא לפגוע בבחור אשר בא ללמוד אתו, וזמן זה היה חשוב לבחור מאד, הוא ראה את היושב מולו חלק אלוך ממעל! הוא ידע שכשהוא יבוא לעולם העליון הוא ישאל: האם המלכת את חברך עליך? 'המלכת' פרושו שעשיתו למלך; ומלך לא עוזבים באמצע שיחה, וכל אדם באשר הוא אדם ויש לכבדו, ולהיזהר מאד מפגיעה בו.

אותו בחור שהתפעל מאד מדרגה אצילית זו, החליט על אתר ללכת ולמוד בישיבתו של אותו אברך, שם, אמר, ישתלם גם הוא במדרגות האדם עד שיגיע לדרגה כזו - שכבוד האדם יהיה בעינו ככבוד המלך!

וכך עלה והתעלה אותו בחור, ולימים נודע שמו בישראל 'מרן המשגיח ר' ירוחם ממיר' וכשפרסם את ספרו 'יסודי הדעת' כתב בהקדמה סיפור זה, כדי להכיר טובה לאותו אברך שפתח את עינו לראות ערך וגודל האדם, שזה יסוד לכל דרגה של האדם כמו שנבאר בהמשך.

זהו ר' ירוחם אשר אמר ש'ויקם אברהם' היינו שקם והוריד אבלותו, לפני שהולך לדבר עם בני אדם ומפני כבודם.

...

סיפור נפלא על שנים מגדולי ישראל, שמראה לנו מה זה תחבולה שלא לפגוע בשני:

בהזדמנות מסוימת, לאחר כנס כלשהו, הזדמן למרנן הגאונים רבי משה פיינשטיין זצ"ל ורבי יעקב קמינצקי זצ"ל לצאת יחדיו, בחוץ חיכה להם רכב אשר נהגו הוא יהודי עשיר, ואם זאת גם ת"ח. הם החלו להתווכח ביניהם מי ישב ליד הנהג? מסתמא חושבים אתם שהם רבו לא כמובן מי יזכה לשבת ליד הנהג, אלא מי יכבד את חברו בזה. אבל גם זה היה תמוה בעיני המקורבים, שכמובן התמלאו תמיהה גדולה על הוויכוח המוזר הזה בין שני גדולי ישראל, כאילו שיותר כבוד לשבת ליד הנהג? ואחד מהם העלה תמיהתו בפני גדולי ישראל אלו, לדעת מה ועל מה?

וכך הם ענו לו: לשבת שנינו במושב האחורי לא רצינו, שאז תהיה לנהג הרגשה שהוא משמש כעגלון שלנו ואין מכבודנו לשבת לידו, ולכך לא מן הראוי לשבת שנינו מאחורה, וא"כ חייב שמשוה יישב לידו מפני כבודו, ורק היה בינינו ויכוח מי יורד ראשון, כי הוא לא יכול לשבת ליד הנהג, כי ברגע שירד יישאר הנהג לבד במושב הקדמי, ולכן בררנו בינו מי יורד שני, ואז הוחלט שהוא יישב ליד הנהג, כך תמיד ישב משהו ליד הנהג. לא יאומן איזו דרגה של "מכובד המכבד את הבריות"! כי רק בדרגה כזו של מכובד, ובגלל שמכבד הבריות, אפשר להגיע לדרגה כזו של תחבולות שבביל לכבד את השני.

מן הראוי לקחת קצת ללבנו יסודות אלו, כדי שלפחות יהיו לנו רגשות כאלו, ואז נדע להיזהר בכבוד השני ונזכה בזה שנהיה גם אנו מכובדים בעיני עצמנו, מה שיוכלנו לרום פסגת המידות, וע"י כך באמת לזכות לחיים טובים עם כל הסובבים אתנו באחווה ובשלום.

"ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת" (בראשית כ"ג, ג)

יסוד מיוסד לכל חברה מתוקנת, ולכל קבוצה שחיה ביחד, כדי לקיים חיי חברה מתוקנים, היא הכבוד וההערכה שרוחשים האנשים אחד לשני, או אז נמנעים רוב התופעות המכוערות המצויות במקומות בהם השנאה הבוזה והחשדנות שולטים במרקם החיים.

איך באמת מגיעים למצב כזה שבני אדם יחיו בכבוד בהדדיות? ומה מונע מבני האדם לשאוף לחיות באהבה אחד לשני כשהם יודעים שזה המתכון והמפתח לחיים משותפים נוחים ורגועים?

בוודאי יאמרו הכל שיעיקר הבעיה טמונה בקנאת איש ברעהו ובממונו, חוסר הפרגון וצרות העין שהיא רעת כל האדם! אבל האמת שהם תוצאות של בעיה יותר עמוקה ושורשית, וכשנדע להתגבר ולהתלמד לחיות לפי הדרך הנכונה, ממילא כל התופעות המוזכרות יחלשו ולא יהיו משקל, כדי להשפיע על מהלך החיים של בני האדם.

בפרשת השבוע מסופר על אברהם אבינו שנמצא בתוך ימי אבלו הכבד על שרה אמנו, מתו מוטל לפניו, והנה הוא צריך למצוא לה מקום קבורה, ומגיע לעפרון החיתי כדי לקנות ממנו את חלקת הקבר אשר במערת המכפלה, חושבים אנחנו שכל אדם המצוי באבלו רח"ל, גם אברהם הגיע לפגישה זו עם עפרון, עצוב, פניו אדומות מבכי, בגדיו מרושלים,

וכולו מפוזר במחשבותיו השקועות בתוך צערו ואבלו.

והנה אומרת התורה: "ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת"- מה זה ענין הקימה מעל מתו? אומר מרן המשגיח רבי ירוחם ליבוביץ ממיר זצ"ל, שכאשר הוצרך אברהם אבינו לדבר עם בני חת, הוא לא בא לדבר איתם כאבל וחפוי ראש, אלא הוא 'קם מעל פני מתו' הוא התרומם מאבלו, סידר עצמו ומחשבתו, רחץ והסיר צערו מעל פניו, וכך ניגש לדבר עם בני חת. וכל זה למה? מפני שכשבים לדבר עם בני אדם, אין זה מכבודם לעמוד מולם מרושלים, שטופי דמעות ולא מרוכזים בהם אלא בדברים אחרים! כשבא אברהם לדבר עם בני חת, הוא הסיר כל סימני האבלות מעצמו, התגבר על רגשותיו וצערו, התמלא שמחה וצהלה על פניו, והכל כדי לכבד את המדברים עמו, כי בני אדם הם! ובני אדם באשר הם יש לכבדם כי בצלם אלוקים עשה את האדם!

...

המשגיח ר' ירוחם זצ"ל הגיע ליסוד גדול זה, אחר שחווה הרגשה אמתית זו, וממנה, מעיד על עצמו, זכה לגדול ולהגיע לדרגת האדם הגדול. בהקדמה לספרו 'יסודי הדעת' מספר המשגיח ר' ירוחם, על סיפור שארע לפני כמאה שנה, בחור ישיבה צעיר לימים, שב לעירו משהות ממושכת בישיבה, במשך כל זמן חורף, כשאז היו שוהים בישיבה לזמנים ארוכים, ולא היתה אפשרות להגיע לעיתים קרובות יותר לבקר בבית, וכך הוא נכנס לבית הכנסת שבמקום מגוריו, ורואה שם אברך שלא הכירו מפעמים קודמות, כי נישא בשנה האחרונה לבת המקום, וגר הוא עכשיו בבית חמיו. אברך זה משך מאד את ליבו של אותו בחור צעיר, באישיותו הקורנת והחביבה ובגודל התמדתו בתורה, וכך ניגש אליו ובקשו האם יוכל לקבוע אתו מדי פעם זמן לימוד משותף, כמובן האברך הסכים על אתר. וכך באחת הפעמים הגיע הבחור ללמוד עם האברך, וכשהוא משוחח

"הנס שעשה עמי הקב"ה ושמר על מאור עיניי, היה בזכות עמל התורה שעמלתי למרות חולשתי, אולם מהרגע שהפסקתי לעמול והחלטתי שלא לאמץ את עיניי, לא הייתי ראוי עוד לנס הזה"

החפץ חיים לומד מוסר השכל מעשיר שהעני

הרב ישראל ליוש

"ויהיו חיי שנה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים..." (בראשית כ"ג, א')
ברש"י: שני חיי שנה - כולן שווין לטובה.

שנות חייו של האדם - אומר הגרי"צ סלנט זצ"ל בספרו 'באר יוסף' -
חלוקות ושונות זו מזו במעלתן. בצעירותו יש לו מעלות שיאבדו ממנו
בזקנותו, כמו כח הנעורים, המרץ
והזריזות, ואילו בזקנותו יקנה
מעלות שלא היו לו בצעירותו,
שהרי ניסיון החיים מקנה לאדם
תבונה יתירה, יישוב הדעת ושכל
להבין ולשפוט כל ענין לעומקו.
זאת כוונת רש"י באמרו שאצל
שרה כל שנותיה היו שווין לטובה,
לה היו את כל המעלות של כל
תקופות החיים בכל שנות חייה.
בצעירותה, מלבד היותה זריזה
ובעלת מרץ לעבודת ה', גם היתה
בה תבונה יתירה, לה זוכים כולם
רק בגיל מבוגר יותר. ואף בזקנותה
לא איבדה את מעלות וסגולות
הגיל הצעיר, ולכן כל שנותיה
היו שווין לטובה, היינו עם כל
המעלות של כל הגילאים.

מהספורים הבאים נלמד כי על האדם לעמול על מידותיו מגיל נערות ועד
זקנה, ובכך לשמור על קנייניו אשר קנה בעמל כל ימי חייו. אל לו לאדם
לסמוך על עצמו בימי זקנותו ולנטוש את עמלו, כי בכך עלול הוא לאבד אף
את אשר השיג.

...

אסיפת רבנים מיוחדת התקיימה בבית אחד מגדולי הדור, בין המשתתפים
היה גם משגיח ישיבת חברון, הגה"צ רבי לייב חסמן זצ"ל. לאחר שהמארח
אמר את דעתו, הוא הוסיף ואמר: "הביטו... אין כאן שאלה של כבוד... וכי
אדם זקן לאחר גיל השבעים עוד ירצה בכבוד?". מיד קם המשגיח הגרי"ל
זצ"ל ואמר בתקיפות: "ואני אומר לכם כי המתאווה לכבוד קודם שהגיע
לגיל שבעים בגבול וחשבון, הרי לאחר גיל השבעים יתאווה לכבוד בלא
קיצה ובלא חשבון..."

...

תלמיד חכם זקן, שבע ימים ועוור בא לפני הגאון רבי איסר זלמן מלצר
זצ"ל, כאשר כיהן כרבה של סלוצק, ובידו שני חיבורים מחידושי, הוא הראה
לו קטע מהחידושים, ואמר לו שזהו החידוש האחרון בחייו.
"מדוע אתה מדבר כך?", שאל אותו רבי איסר זלמן. "אספר לכבוד הרב
את קורותיי", ענה לו הזקן והחל לספר: "לפני זמן מה נחלשה ראייתי אט
אט עד שהיא ניטלה ממני לגמרי, נגשתי לרופא עיניים מומחה, ולאחר שבדק
אותי אמר לי: 'אין כל פלא בכך שאינך רואה כעת, יותר אני מתפלל כיצד
ראית עד עתה, לפי מצב הבדיקות שערכתי בעיניך, היה עליך להפסיק לראות
כבר לפני עשר שנים!'."

"עניתי לרופא" - ממשיך הזקן לספר - "העובדה שראיתי עד עכשיו היתה
בזכות התורה, כי למרות זקנותי וחולשתי עמלתי בתורה בכל כוחי, והמשכתי
לעיין בספרים, להקשות ולתרוץ ולחדש ואף להעלות את הדברים על הכתב,
אך לאחרונה עלה בדעתי שמדוע עלי להתאמץ כל כך בעת זקנותי, להמשיך
ולעיין בספרים, הרי עשרות שנים אני עושה כך בעמל רב וביגיעה עצומה,
עתה לעת זקנותי אנוח מעט מהעמל, ואשנן בעל פה משניות וגמרות שאני
זוכר, ובכך לא אתאמץ מעבר לכוחותיי, ומשקיבלתי החלטה זו" - סיים הזקן
לספר לרופא - "נסתלק ממני מאור עיניי".

"רואה אני" - אמר הזקן לרבי איסר זלמן - "כי הנס שעשה עמי הקב"ה
ושמר על מאור עיניי, היה בזכות עמל התורה שעמלתי למרות חולשתי, אולם
מהרגע שהפסקתי לעמול והחלטתי שלא לאמץ את עיניי, לא הייתי ראוי
עוד לנס הזה, ולכן זה החידוש האחרון שחידשתי".

...

כאשר בא הגאון רבי ראובן כץ זצ"ל, להיפרד ממרן החפץ חיים זצ"ל בדרכו
לאמריקה לטובת הישיבה, סיפר לו החפץ חיים כי בחורף האחרון בא אליו
יהודי בלבוש עני, מדוכא היה האיש ופניו עצובות, "רבי, האינך מכירני?" -
תמה האיש כשדמעות בעיניו - "הלא אני מר רוזנבוים, הגביר הידוע ממוסקבה,
שדרשת ממני פעם לתמוך בישיבה בסך 2000 רובל לשנה, והסכמתי לתת
רק 200 רובל בשנה, אז" - המשיך היהודי - "לא השכלתי להיענות לבקשתך,
עתה כאשר אני כבר מבין את טעותי, אין בידי היכולת כי הבולשבקים גזלו
ממני את כל אשר לי".

"נוסע אתה לאמריקה לטובת הישיבה" - סיים החפץ חיים את דבריו -
"אמור להם שבימי הנעורים כשישנם הכוחות - חסר השכל ללמוד ולתמוך
בתורה, ואילו לעת זקנה, משנחונים במעט שכל, שוב חסרים הכוחות לכך..."

חבל על כל יום!

הצטרף לתוכנית הלימוד על 'הדף היומי' ו'הדף היומי בהלכה'

חייג עכשיו: 02-560-9000

כמה שעות לפני שבת, הודיע קברניט המטוס כי מטוסו של נשיא ארצות הברית צפוי לנחות, ועד שהוא לא יעזוב עם פמלייתו, אסור לשום מטוס אחר להמריא או לנחות

לאחר שעה נוספת של ישיבה מורטת עצבים, הבנתי שעלי לעזוב את המטוס, פניתי לדייל, שהודיע "אני מאוד מצטער, אבל לא נוכל לעזור לך"

מיד נשמעה הודעה ברמקול: "אם יש רופא במטוס, הוא מתבקש להגיע בדחיפות לדייל!".

לפני שמייקל הספיק לגנוח שוב, ראה אשה שרכנה מעליו, הוציאה סטטוסקופ והאזינה להלמות לבו. היא הכריזה: "יש לו התקף לב!". נשמתו של מייקל כמעט פרחת. האם ההצגה הפכה למציאות? הרופאה החלה לחלק הוראות: "הוא חייב להגיע מיד לבית חולים! תביאו לכאן אלונקה או כיסא גלגלים!"

מייקל מצא את עצמו תוך מספר דקות על כיסא גלגלים, מנסה לגנוח מדי פעם וללפות את חזהו.

"אני לא יכולה לשלוח אותו לבד", אמרה הרופאה לדייל. כאשר ניסה לסרב, אמרה: "האם תהיה מוכן לקחת אחריות על חייו?". שני דיילים הורידו את מייקל בכסא למטה, והרופאה הסיעה אותו במהירות לעבר הטרמינל, שם אמור היה לחכות לו אמבולנס. ברגע שנכנסו לטרמינל, מייקל התיישר על כסאו, העיף את השמיכה מעליו וקרא בקול: "עצרי!". הרופאה עצרה, וכאשר מייקל קפץ מהכיסא החוצה, נבהלה מאוד. "תודה רבה לך! אני מרגיש מצויין", אמר מייקל ונעלם...

עשר דקות לפני הדלקת נרות הגיע לביתו של חברו הנדהם ששמח לארחו. מייקל הספיק להגיע לביתו בניו-יורק במוצאי שבת. ביום ראשון סיפר מייקל את סיפורו לרובו, שמלקט סיפורי השגחה פרטית. רק כעבור שנה התברר שהסיפור מתאים לאוסף שלו. כעבור שנה חזר הרב מוועידה בשיקגו והזמין את מייקל למשרדו. הוא סיפר לו כי בין ההרצאות הצטרף לקבוצת אנשים שהקשיבו לאשה דתייה, שהייתה באמצע סיפורה: "... הייתי היסטורית. ידעתי שלא אגיע לניו-יורק לפני שבת. והם לא יתנו לי לרדת מהמטוס בשיקגו. פתאום שמעתי ברמקול שמחפשים רופא. חשבתי לעצמי, הנה, אולי נתקעתי משמיים במטוס הזה כדי להציל חיים? בדקתי את האיש, יהודי לבוש מגבעת בשנות החמישים לחיי, וראיתי שהוא מעמיד פנים... פתאום הבנתי שזו ההזדמנות שעליה התפללתי! הכרזתי שיש לו התקף לב, וראיתי שהוא החוויר. חשבתי שאולי גרמתי לו כעת להתקף אמיתי... עמדתי בתוקף על כך שאלווה אותו, ואף אחד לא העז לחסום את דרכנו החוצה. כשהגענו במהירות לטרמינל הוא ציווה עלי לעצור, וזה מאוד התאים לי. לא רציתי להגיע עם אדם בריא לבית החולים. הוא ברח בדלת אחת ואני יצאתי בשנייה... מאז אני לא יוצאת מהעיר אף פעם בימי ששי...".

(המודיע)

מייקל סיים את האסיפה בשיקגו ביום ששי, והגיע לשדה התעופה כדי לחזור לביתו בניו-יורק. הטיסה הייתה אמורה להימשך כשעה וחצי, והותירה לו זמן להגיע לביתו ולהספיק את הכנותיו לשבת. הטיסה איחרה בחצי שעה, אבל מייקל שמר על קור רוחו. הוא הביא בחשבון עיכוב כזה. המטוס החל לנוע והתקרב למסלול ההמראה, ואז נעצר. מייקל שיער שהמטוס ממתין לתורו להמריא, ועדיין לא נלחץ מהעיכוב הנוסף.

הוא פתח ספר וניסה ללמוד. הנוסעים מסביב החלו לאבד את סבלנותם ולרטון. ריכוזו בלימוד נחלש. לפתע שם לב לכך שהמטוס עומד במקומו למעלה משעה! קולו של קברניט המטוס נשמע: "נוסעים נכבדים. אנו מתנצלים על האיחור בהמראה, אבל הדבר אינו תלוי בנו. מטוסו של נשיא ארצות הברית צפוי לנחות כעת, ועד שהנשיא לא יעזוב עם פמלייתו את שדה התעופה, אסור לשום מטוס אחר להמריא או לנחות". מייקל הנדהם נשא את עיניו מספרו, וראה אנשי ביטחון פרוסים בכל שדה התעופה. נוסעים רבים דאגו לפגישות שאליהן יאחרו ולטיסות המשך שאותן יפספסו, ואילו מייקל, יהודי שומר מצוות, דמיין איך הוא יורד מהמטוס בניו-יורק ללא המטען שלו, ומבלה את כל השבת בשדה התעופה.

לאחר שעה נוספת של ישיבה מורטת עצבים, הבין שעליו לעזוב את המטוס ולהישאר אצל ידיד משיקגו. הוא פנה לדייל וביקש לצאת. הלה הבין למצוקתו, אבל אמר בהחלטיות: "אני מאוד מצטער, אבל לא נוכל לעזור לך. אסור לאף אחד לעזוב את המטוס, גם לא איש צוות". מייקל חזר למקומו והתפלל: "ריבונו של עולם. אם תעזור לי לא לחלל שבת הפעם, אני מתחייב לא לנסוע לעולם ביום ששי למרחק של יותר משעה מביתי, וגם זאת רק לפני חצות היום!".

הנוסעים השלימו עם המצב. אנשים טיילו במעברים, ושוחחו כדי להעביר את הזמן בנעימים. מייקל עשה חשבון שגם אם המטוס ימריא כעת, הוא לא יספיק להגיע לביתו לפני כניסת שבת. אז החליט להישאר בשיקגו ויהי מה. הוא הרבה בדברי הדייל - 'אסור לאף אחד לעזוב את המטוס'. 'ואם יש למישהו התקף לב?', חשב בלבו, ואז הבזיק במוחו רעיון נועז. הוא הניח את תיק המסמכים שלו בין רגליו והחל לזוע ולגנוח במקומו. האיש שלידו נבהל והזעיק מיד את הדייל.

"מה קרה, אדוני?" שאל הדייל בדאגה. "יש לי לחץ בחזה", גנח כשהוא לופת את חזהו, "הזרוע השמאלית כואבת מאוד...".

בחר לך מתנה

ארגון 'אחינו' ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך: מגוון רחב של כלי כסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של 1.052 ש"ח ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה להגרלה הגדולה בשווי 50.000 ש"ח.

להלן חלק ממגוון האפשרויות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
 מסלול מס' **16**

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון'
 גביע יוקרתי מְכַסֵּף
 כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
 סכין לחלות מְכַסֵּף
 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח
 מסלול מס' **14**

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים
 סה"כ 360 ש"ח

מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון'
 סכין לחלות מְכַסֵּף
 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח
 מסלול מס' **5**

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים
 סה"כ 450 ש"ח

מקבלים:
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 גביע יוקרתי מְכַסֵּף
 כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
 סכין לחלות מְכַסֵּף
 5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח
 מסלול מס' **1**

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים
 סה"כ 240 ש"ח

מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 בהוצאת 'דרשו'
 כרטיס להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח

מדוע בעל השבט הלוי זצ”ל לא השתתף בהלוויית אמו?

”ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה - אחז”ל מהיכן הוא בא מהר המוריה הוא בא - באו לת’ שבא רק לספדה ולבכותה ולא היה שם בשעת יציאת נשמתה הטהורה, והלא זה מן החסדים הכי גדולים לעמוד בשעת יציאת נשמת ישראל, ובפרט אצל קדושים כאלה, אבל טרדתו בהר המוריה הוא שעיקב אותו.

”וכן אני אומר שלא זכיתי לעמוד אצלה בשעה שמתה בעו”ה בארץ נכר אבל זה לזכות בעדינו שהייתי טרוד בת”ת והוראה אשר זה היה רצונה ושמחתה, ע”כ אבוא כהיום רק לספדה ולבכותה.

”ורבינו בחיי הקשה דהאיך לא הספידה בנה יחידה יצחק, אשר הייתה נפשו קשורה בנפשה של שרה אע”ה, אמנם חז”ל אמרו שאברהם שלח את יצחק

אחר העקידה לבית שם ועבר ללמוד תורה. אבל לעניינינו נראה כי באמת נגש יצחק אצל מיטתה לספדה, אבל נתגברו עליו בכייתו וציריו כל כך, עד שאינו יכול להוציא אפילו מלה אחת מרוב אהבתה אליו, ועמד דומם אצל מטתה לכן לא הוזכר הספד יצחק כלל”.

”ותמת שרה בקרית ארבע... ויבא אברהם לספד לשרה” (בראשית כ”ג, ב’) בס’ קול דממה דקה (נכתב ע”י הרב אברהם יוסף וייס זצ”ל באמצעות עיניו במשך שבע שנות אשפוזו, עמ’ 186) כותב: בשנת תשכ”ח, בתקופה שנמנית על תלמידי ישיבת חכמי לובלין, וזכיתי להסתופף בישיבת הרמה של מורי ורבי מרן בעל השבט הלוי שליט”א [זצ”ל], נפטרה אמו של מרן, ובדברי ההספד הביא מרן את דברי הרבינו בחיי, שהקשה מדוע כתוב אצל אברהם ”ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה”, ואילו יצחק לא נאמר, היכן הוא היה, וכי הוא לא הספיד? ותירץ הרבינו בחיי שיצחק הלך בשליחות אביו ואמו ללמוד תורה מפי שם ועבר, ובזה קיים את כבוד ההורים ועל כן לא השתתף בלוויה, והוסיף על כך מורי ורבי שהוא ג”כ מכבד את אמו בזה שעומד בראשות הישיבה ומרביץ תורה לתלמידים כרצונה, על כן לא נטל חלק בהלוויית אמו, ע”כ.

הערה מהרב יצחק קורלנסקי שליט”א: מה שהבאת שרבינו בעל שבט הלוי זצ”ל שלא השתתף בהלוויית אמו, אין הדברים מדויקים כל כך, אלא שרק בפטירתה לא היה משום שזה קרה בארץ נכר, אבל בהלוויה נראה שכן השתתף! וגם ציטטת רבינו בחיי. ולהלן הדברים על דיוקם:

הא לך ציטוט מדרשות שבט הלוי (ח”א שער שמונים ושמונה): ”קצת מדברי הספד שאמרת לפני מיטתה של אמי הצ’ מרת רחל הכ”מ ששבקה לן חיים ביום כ”ד אלו תשכ”ח.

איזו נקודה מדגישה התורה בזה, שחמותה של רבקה (שרה) לא הייתה בחיים בעת שיצחק נשא אותה?

ואולי מעיין גורם, והיה ראוי לה לשנאותה יותר, ועם כל זה אהבה כנפשה.

וא”כ כאן יפה אמר הכתוב ’ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה’ אהבה נפשית כדן התורה, ואם שרה הייתה בחיים - איך תוכל לראות כי בנה היחיד שרצתה נפשה, יהיה

אוהב לרבקה יותר וישכח תגמוליה ואהבתה וידבק באשתו? לזה אמר כשראה יצחק שהייתה לו לאשה ויאהבה אהבה גמורה, לקח נחמה גדולה אחרי שמתה אמו, כי טוב לה המוות משתראה בעיניה יצחק בנה קשור ואהוב עם רבקה אשתו, ומפרד אהבתו מבנה ההוא, וינחם יצחק אחרי אמו, והוא כפתור ופרח, ע”כ.

”וינחם יצחק אחרי אמו” (בראשית כ”ד, ס”ז)

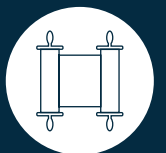
בס’ צרור המור (לרבי אברהם סבע זצ”ל ממגורשי ספרד) כותב כאן דברים מבהילים שקשה לנו להולמם על שרה אמנו הצדקת, וז”ל: דבר ידוע שהתורה אמרה ’על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו’, וטבע הנשים הוא לשנוא הכלות, לפי שראות כי אשר טיפחו וריבו בניהן, ועברו עליהן צרות רבות ורעות וביום ובלילה שינה בעיניהן אינן רואותן לגדלם ולהניקם בדדי בתוליהן, ומיד כשנושא אשה גם אלה תשפענה, ואז יפשע בנה בעת ההיא ומתייחד עם אשתו היא אשת נעורים, ואמו נהפכת לו לאויבת.

וזהו אומרם ז”ל ’כשתדור זאב עם כלב תדור כלה עם חמותה’, לרמוז כי כשיבוא משיחנו ויתקיים וגר זאב עם כבש יתקיים ’וסרה קנאת אפרים וקנאת כלה עם חמותה’.

ובכאן תראה מעלת רות המואביה על כל הנשים כי דבקה בנעמי חמותה, אחרי היות לה לאויבת בהיותה כלתה, ועוד שכבר מת מחלון בנה בידה,

- מדוע פטירת שרה אינה נכללת בעשרת הניסיונות של אברהם?
- היכן התגלתה כוונתו הרעה של עפרון?
- מדוע לא רצה אליעזר לאכול לפני שאמר את דבריו?
- מדוע אנו מברכים את הכלות בברכתו של לבן הרשע?

השאלות
בפרשת
השבוע

והשאלה נשאלת ג"כ במטפלת שאיחרו לה את המשכורת, ורוצים לפצות אותה לצרף לתשלום חפיסת שוקולד או שי צנוע בתוספת ברכה, האם יש בזה איסור ריבית?

כל ההלכות הקשורות לתשלומי פיצוי עקיפים, למשל באיחור תשלום שכר עבודה, ריבית פיגורים וכדומה.
האם יש בהם משום איסור ריבית?

והביא ראייה מגמ" בבבא מציעא שנוהג ריבית בשכירות, וכתב שהראיה ממכות תמוהה, וכתב שלכך אחיו רבי אברהם לא טרח להשיב על ראייתו, והדין שנוהג ריבית בשכירות כמו בהלוואה. נראה כוונתו שהמשנה לא אומרת שמותר לשלם כדי לדחות זמן פירעון, רק עדים ששקרו משלמים כמה שוה לשלם כדי לדחות פירעון שמחיר זה הפסידו לו.

ויש להוסיף שהריטב"א במכות הקשה - למה מחייבים לשלם את מה שהיה מרוויח? הרי זה נזק בגמרא שמנעו ממנו להרוויח, ומי שמבטל מעותיו של חברו פטור, ותי' שבאמת מן הדין נחשב שהפסידו לו אלף זוז, שבאו לחייבו בשעה שאינו חייב, רק מפחיתים כמה שהיה הלווה מוכן לשלם לפני הזמן פירעון, אם המלווה היה מוריד מהחוב, לדוגמא אם חייב אלף זוז בעוד עשר שנים - שווה לו לשלם היום תשע מאות, אם המלווה מוריד לו מהחוב, יוצא שהפסידו לו רק מאה, לפי פירוש זה אין בזה ריבית בכלל וכמובן.

העולה לדינא:

להלכה הסכימו הפוסקים שנוהג איסור ריבית בחוב של שכירות, לכן אסור להוסיף לעובד על שכרו תמורת עיכוב המעות, כאשר מפרש שזה עבור איחור התשלום, וכן אסור להוסיף למטפלת שי ולפרש שזה עבור המתנת המעות, וכשלא מפרש ומוסיף דבר מועט נחלקו הפוסקים ויש להחמיר, ואם זקף את החוב במלווה אסור.

ריבית פיגורים בהפרשת פנסיה:

בענין זה חשוב לדעת שאם המעביד מאחר את הפרשת הפנסיה לעובד, החוק מחייב אותו להוסיף ריבית פיגורים, כפי מה שכספו היה יכול להרוויח, ולפי האמור הדבר אסור משום ריבית, לכן כל מעסיק בתלוש שכר שמפרישים עבורו פנסיה, צריך לחתום היתר עיסקה עם העובדים כדי להימנע מריבית בתשלום הפיגורים לפנסיה, והדבר נוגע גם למרביצי תורה בישיבות ומחנכים ומורות שלא יכשלו ח"ו בריבית.

אם אין היתר עיסקה יש עצה שהעובד יחתום על דף שמוותר על התשלום של הפיגורים, ואם בכל זאת יפריש המעסיק [כיון שמחויב ע"פ החוק] מתחייב להחזירו, ובכך לא יכשל באיסור ריבית ח"ו, כל זה נוגע גם כאשר הפנסיה במסלול כשר.

מוסכת מכות דף ג'

איחור משכורת לעובדים:

דנו הפוסקים בעובד שבעל הבית אחר לו את המשכורת, והעובד דורש תוספת כנגד האחוזים שהיה יכול להרוויח בכסף בזמן זה, ובגלל שבעה"ב אחר לו את המשכורת הפסיד את האחוזים האלו, האם אכן מגיע לו סכום זה, או שמא הדבר אסור משום ריבית, שנמצא דורש תוספת עבור המתנת החוב שהמעביד חייב לו.

והשאלה נשאלת ג"כ במטפלת שאיחרו לה את המשכורת, ורוצים לפצות אותה לצרף לתשלום חפיסת שוקולד או שי צנוע בתוספת ברכה, האם יש בזה איסור ריבית?

מחלוקת ראשונים:

האור זרוע בבבא מציעא כתב שרבי אליעזר מטוך סבר שמגיע לפועל כנגד מה שהיה מרוויח, וכן סבר ראב"ה, והביא ראייה מהמשנה במכות דף ג' שעדים

שהעידו בשקר על אחד שחייב אלף זוז לשלושים יום ונתברר ששקרו, ובאמת אותו אדם חייב את הסכום של אלף זוז לעוד עשר שנים, מענישים אותם ומחייבים אותם לשלם, כמה ששוה לתת כדי לדחות את הפירעון משלושים יום לעשר שנים, והקשה שהרי אדם שלוה כסף אסור לו לשלם כדי לעכב את הפירעון שזוהי ריבית גמורה, אלא בוודאי המשנה עוסקת בחוב תשלום על שכירות פועל, ובזה מותר למעביד לדחות את התשלום תמורת כסף, כפי השיעור שיכול להרוויח, והוכיח מזה שאין איסור ריבית בשכירות פועל.

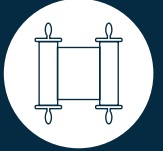
האור זרוע נחלק עליו והוכיח בראיות חזקות מפרק 'איזהו נשך' שנוהג איסור ריבית בחוב שמחמת שכירות, וכתב שיש ליישב את המשנה במעות יתומים או צדקה, שמותר להלוותם בריבית קצוצה, אמנם דעת כמה הראשונים שאסור להלוות כספי יתומים בריבית האסורה מן התורה, וכך נפסק בהלכות ריבית. ובנו מהר"ח אור זרוע (סי' ל"ט) השיב שיתכן שכוונת המשנה בריבית לגוי שאומדים כמה היה שווה לתת לגוי כדי לדחות את הפירעון.

הכרעת הבית יוסף:

הבית יוסף (סוף סי' ק"ס) הביא מתשובות מימוניות שר"א מטוך התייר ריבית לפועל מן המשנה במכות, ואחיו רבי אברהם אסר,

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

האם מותר להאכיל ילד לפני קידוש? באיזה מניין אין אומרים ברכת 'מעין שבע'? האם אומרים 'במה מדליקין' בשבת חנוכה?

'ויכולו' וברכת 'מעין שבע'

- אמירת 'ויכולו' לאחר תפילת ערבית של ליל שבת, נחשבת כעין 'עדות' על מעשה בראשית; ולכן, בהתאם לדיני עדות, יש לאומרה בעמידה. וכן ראוי לאומרה יחד עם הציבור.
- לאחר תפילת ערבית של ליל שבת, אומר הש"ץ ברכת 'מעין שבע'. ומנהג חלק מבני אשכנז, שגם הציבור אומר חלק מהברכה, הנקרא 'מגן אבות', ואחר כך שב הש"ץ ואומר.
- ברכת 'מעין שבע' אינה נאמרת אלא במנין קבוע. ובירושלים, יש שנוהגים לומר ברכת מעין שבע אף במנין שאינו קבוע.

אמירת 'במה מדליקין'

- מנהג ישראל מימות עולם לומר פרק 'במה מדליקין' בכניסת השבת, משום שמדובר בו מענייני הדלקת הנרות, ונזכרים בו שלושת הדברים שצריך אדם להזהיר עליהם בביתו לקראת שבת.
- בימי קדם היה המנהג לומר את פרק 'במה מדליקין' לאחר תפילת ערבית של שבת. והמנהג בדורות האחרונים לאומרו לפני תפילת ערבית. ובקהילות רבות נוהגים שלא לאומרו כלל.
- אין אומרים פרק 'במה מדליקין' בשבת חול המועד, ביום טוב שחל להיות בערב שבת, וכשחל יום טוב בשבת. ומנהג בני ספרד שלא לאומרו גם בשבת חנוכה.

טעויות בתפילת שבת

- מי שטעה בשבת והחל בתפילת שמונה עשרה של חול, ונזכר באמצע תפילתו, יסיים את הברכה שעומד בה, וישוב ויאמר מתחילת הברכה האמצעית של שבת.
- מי שהחל - בשבת - מתוך שיגרת לשונו לומר את ברכת 'אתה חונן', ואמר רק את המילה 'אתה' ואז נזכר שאין זה יום חול - יסיים את הברכה בהתאם לתפילה של שבת ויום טוב.
- חכמינו ז"ל אמרו שאסור לאדם לתבוע צרכיו בשבת, דהיינו שאסור לבקש בקשות פרטיות בנוסף על מה שתיקנו להתפלל בשבת. ונחלקו הפוסקים אם בכלל זה גם בקשות על עניינים רוחניים.

מהלכות קידוש

- מצוה לקדש מיד לאחר תפילת ערבית, כדי להסמיך את הקידוש ככל האפשר לכניסת השבת. ומי שאינו רעב, רשאי להמתין עד שיתאוו לאכול, כיון שבאופן זה מתקיימת מצות סעודת שבת בהידור.
- לדעת ראשונים רבים, מצות קידוש מדאורייתא היא בדיבור בלבד, דהיינו, אמירת דברים שיש בהם שבח השבת וקדושתה; וחכמים תיקנו לאומרם בנוסח מסוים של ברכה 'על הכוס', דהיינו כשלפניו כוס של יין, ובדיעבד, על הפת. ולדעת ראשונים רבים אחרים, אף מדאורייתא אין יוצאים ידי חובה אלא בקידוש שעל היין, או על הפת.
- מנהג קדום מימי חכמינו ז"ל לקדש בבית הכנסת עבור האורחים האוכלים ושותים בבית הכנסת ואין להם יין משל עצמם. ובימי הגאונים כבר פסקו האורחים מלאכול בבית הכנסת, ואף על פי כן תיקנו הגאונים להמשיך במנהג זה. בקהילות רבות נהגו כן עד קרוב לזמננו, אולם כיום, בכל המקומות אין מקדשים בבית הכנסת, למעט קהילות בודדות שעדיין נוהגות כן.
- קטן, אף כשהגיע לגיל 'חינוך', רשאי לאכול לפני קידוש, הן בשבת בבוקר והן בליל שבת; וכן רשאי לאכול בכל ימות השבוע לפני תפילת שחרית. ומותר גם להאכילו.